

Centrul de investigații strategice și reforme (CISR)

Șomajul în Moldova

Sondaj sociologic

Rezultate ale cercetării

Cercetarea a fost realizată cu susținerea financiară a Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (Barents Group/USAID Fiscal Reform Project). Opiniile expuse în acest document aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția USAID.

Chișinău, 2001

Cuprins

Introducere	3
1. Metodologie și proceduri ale cercetării	4
2. Încadrați și neîncadrați în câmpul muncii, șomeri	7
2.1. Definiții	7
2.2. Șomajul: tipologie și forme	8
2.2.1. Șomaj latent	8
2.2.2. Șomaj evident	9
a) Mod de concediere	
b) Cauze de întrerupere a activității de muncă	
c) Metode de căutare a locului de muncă	
d) Forme organizațional-juridice ale întreprinderilor și șomaj	
e) Profesie și șomaj	
f) Vechime în muncă și șomaj	
g) Durata activității la ultimul loc de muncă	
h) Motivarea orientării profesionale a șomerilor și influența ei asupra șomajului	
i) Durata șomajului	
3. Parametri socio-demografici ai șomajului	15
3.1. Sex și vârstă	15
3.2. Apartenență etnică	16
3.3. Nivel de instruire	16
3.4. Statut familial	17
a) Starea civilă	
b) Copiii	
3.5. Particularități regionale ale șomajului	18
4. Perspective pentru viitor ale șomerilor	19
4.1. Aprecierile șomerilor	19
4.2. Starea materială a șomerilor	19
4.3. Priorități profesionale ale șomerilor	20
4.4. Emigrarea după hotare	21
4.5. Șomerii și Birouri de încadrare în câmpul muncii	22
Concluzii	23
Anexe	27
A. Instrucție pentru coordonatori și operatorii de teren	27
B. Chestionar	29

Introducere

Trecerea la economia de piață se asociază cu apariția și dezvoltarea pieții forței de muncă. Drept cauze ale acestui proces s-au manifestat: modificările în domeniul proprietății, privatizarea întreprinderilor și a pământului, transformările în sectorul de stat și constituirea economiei private, dezvoltarea antreprenoriatului și a inițiativei individuale, sporirea mobilității populației, atât în cadrul celor încadrați în activitatea de muncă în interiorul țării, cât și în procesul migrației după hotarele ei.

Totodată, în toate statele cu o economie în tranziție, inclusiv în Republica Moldova, anii 90 au fost marcați de o reducere a încadrării în câmpul muncii și sporire a șomajului, cu deosebire în primii ani ai perioadei transformărilor economice. Mai târziu statistica oficială, de regulă, menționează o stabilizare a nivelului șomajului înregistrat (circa 2,0% în 2000 și 2001 pentru Republica Moldova). Dar aceste cifre prezintă doar vârful unui iceberg.

În realitate, de fapt, au loc procese mult mai complicate: se amplifică diferența dintre șomajul înregistrat și general (determinat în conformitate cu metodele BIM), sporesc proporțiile șomajului latent și cronic, ale migrației externe a forței de muncă, se modifică caracteristicile socio-demografice ale șomerilor etc.

Iată de ce *aprecierea fenomenului șomajului de către populație* se prezintă actualmente ca fiind un lucru foarte important. Ce factori sunt implicați în reducerea încadrării în câmpul muncii în economia din Republica Moldova? Cum reacționează diverse grupuri demografice și sociale la factorii care contribuie la excluderea populației din câmpul muncii? Cum își asigură aceste categorii existența? Care sunt intențiile lor în căutarea unui loc de muncă?

Ținând cont de aceste circumstanțe, Centrul pentru investigații strategice și reforme (organizație neguvernamentală) a realizat un sondaj sociologic special în cadrul unei cercetări mai vaste cu genericul “*Șomajul în Moldova*”, inițiată de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (Barents Group/Fiscal Reform Project).

Sondajul s-a realizat pe întreg teritoriul Republicii Moldova (cu excepția Transnistriei), incluzând municipiile Chișinău și Bălți, 9 orașe și 31 de localități rurale. Au participat 1284 de respondenți. Participarea la chestionare a fost benevolă, respondenții determinând de sine stătător limba în care se va realiza cercetarea. Prelucrarea datelor s-a efectuat în conformitate cu standardele SPSS.

Au realizat cercetarea sociologică: *Anatol Gudîm*, CISR, economist, coordonator al proiectului; *Valentin Țurcan* (Universitatea de Stat din Moldova), *Mihai Șleahtișchi* (Universitatea din Bălți), *Tatiana Zbîrciog* (Universitatea din Cahul) – sociologi; *Anatol Bucatcă*, CISR, statistician; *Andrei Țurcan*, CISR, jurist; *Ion Jigău* (Universitatea de Stat din Moldova), programator; 63 de persoane cu studii superioare – operatori de interviu.

1. Metodologie și proceduri ale cercetării

Sondajul sociologic “Șomajul” s-a realizat în scopul colectării informației livrate în direct de către populație cu referință la diverse aspecte ale relațiilor de muncă. Accentul s-a pus preponderent pe elucidarea esenței și proporțiilor șomajului, a formelor lui de manifestare și a consecințelor sociale.

Termeni: Sondajul s-a realizat în perioada 24 august – 3 septembrie 2001 în două municipii (Chișinău și Bălți), 9 orașe și 31 de localități rurale. Coordonarea și controlul au fost efectuate de către un grup de muncă, alcătuit din sociologi: Valentin Țurcan, Mihai Șleahțișchi și Tatiana Zbîrciog (respectiv, Universitatea de Stat din Moldova (Chișinău), Universitățile din Bălți și Cahul), cu participarea a 63 de operatori de interviu.

Scopurile cercetării: a determina în baza datelor sociologice cota populației active (inclusiv, încadrată în câmpul muncii și șomeri) și pasive (inactive) în componența generală a populației Republicii Moldova în vârstă de peste 15 ani; a stabili cauzele obiective și subiective ale șomajului în Moldova, atitudinea față de statutul de șomer în societatea moldovenească; a elabora recomandări practice pentru Guvern în vederea perfecționării proceselor de reglementare și utilizare a forței de muncă, inclusiv a șomerilor, pe piață.

Reieșind din aceste scopuri, sondajul s-a orientat spre următoarele sarcini:

- identificarea cotei șomerilor în componența populației Republicii Moldova în vârstă de peste 15 ani;
- stabilirea motivelor și a cauzelor șomajului;
- determinarea structurii șomajului: după sex, vârstă, studii, regiune, localitate, apartenență etnică;
- definirea formelor de șomaj în conformitate cu timpul scurs de la concedierea de la ultimul loc de muncă;
- determinarea raportului dintre forma organizațional-juridică a întreprinderii și șomaj;
- identificarea metodelor, utilizate de către șomeri în căutarea unui loc de muncă;
- stabilirea atitudinii șomerilor în raport cu Centrele pentru încadrare în câmpul muncii.

În calitate de obiect al cercetării a servit populația Republicii Moldova în vârstă de peste 15 ani, care a fost utilizată în calitate de sursă a informației cu referință la:

- modurile de participare sau neparticipare a populației în activitatea economică (activ, pasiv (inactiv) etc.);
- motivele și cauzele dinamicii forței de muncă pe piață;
- motivele și cauzele șomajului, etc.

Analiza logică a noțiunilor de bază. Noțiunea de bază, determinată de scopurile analizei logice, este “cota populației șomere în Republica Moldova”.

Șomeri, în conformitate cu definiția MSM, sunt persoanele în vârstă de peste 15 ani, care în perioada analizată se încadrau în următoarele condiții:

- nu aveau un loc de muncă și nu realizau o activitate care le-ar aduce venit;
- erau în căutare de loc de muncă pe parcursul ultimelor săptămâni, utilizând diverse metode;
- erau predispuși să se încadreze într-o activitate de muncă în următoarele 15 zile, dacă asemenea perspectivă li se va oferi.

Populație activă – persoanele care-și oferă capacitatea de muncă în scopul producerii de mărfuri și servicii, inclusiv populația încadrată în câmpul muncii și șomerii.

Populație încadrată – persoane, care realizează orice activitate economică sau socială, producând mărfuri sau servicii, în scopul câpătării unui venit în formă de salariu sau de altă natură.

Șomeri înregistrați – cetățeni de vârstă activă, care n-au un loc de muncă, un venit legal, sunt înregistrați în Centrele pentru încadrarea populației în câmpul muncii în calitate de persoane care caută un loc de muncă și doresc să exercite o activitate.

Stabilirea eșantionului. Eșantionul a fost alcătuit din 1284 de familii, în care au fost supuși chestionării 1284 de respondenți. S-a realizat controlul a 20% din eșantionul general. În cadrul controlului au fost identificate încălcări, 33 de chestionare fiind excluse din prelucrare.

Volumul total de 1251 de respondenți garantează date suficient de valide pentru cercetare.

În cadrul sondajului a fost utilizată metoda stratificării de formare a eșantionului. Populația generală a fost divizată în 4 regiuni social-economice ale Republicii Moldova – nord, centru, sud și sud-est, populație urbană și rurală și 5 grupe național-etnice – moldoveni-români, ucraineni, ruși, găgăuzi și bulgari. Eșantionarea populației urbane s-a realizat în conformitate cu cota celor care locuiesc în municipii (27,2%) și orașe (14,9%). Populația rurală (57,9%) a fost divizată corespunzător principiului locuirii în localități mari, medii și mici după numărul locuitorilor.

Eșantionul a inclus: 2 municipii – Chișinău și Bălți; orașele Călărași, Ștefan-Vodă, Nisporeni, Cimișlia, Ceadâr-Lunga, Comrat, Soroca, Rîșcani, Ocnița și 31 de localități rurale.

Alegerea sectoarelor și străzilor s-a realizat în conformitate cu structura istorică a localităților. S-a ținut cont de divizarea localităților în părți “nouă” și “veche”, tipuri de construcții – cu un nivel și cu mai multe etaje etc.

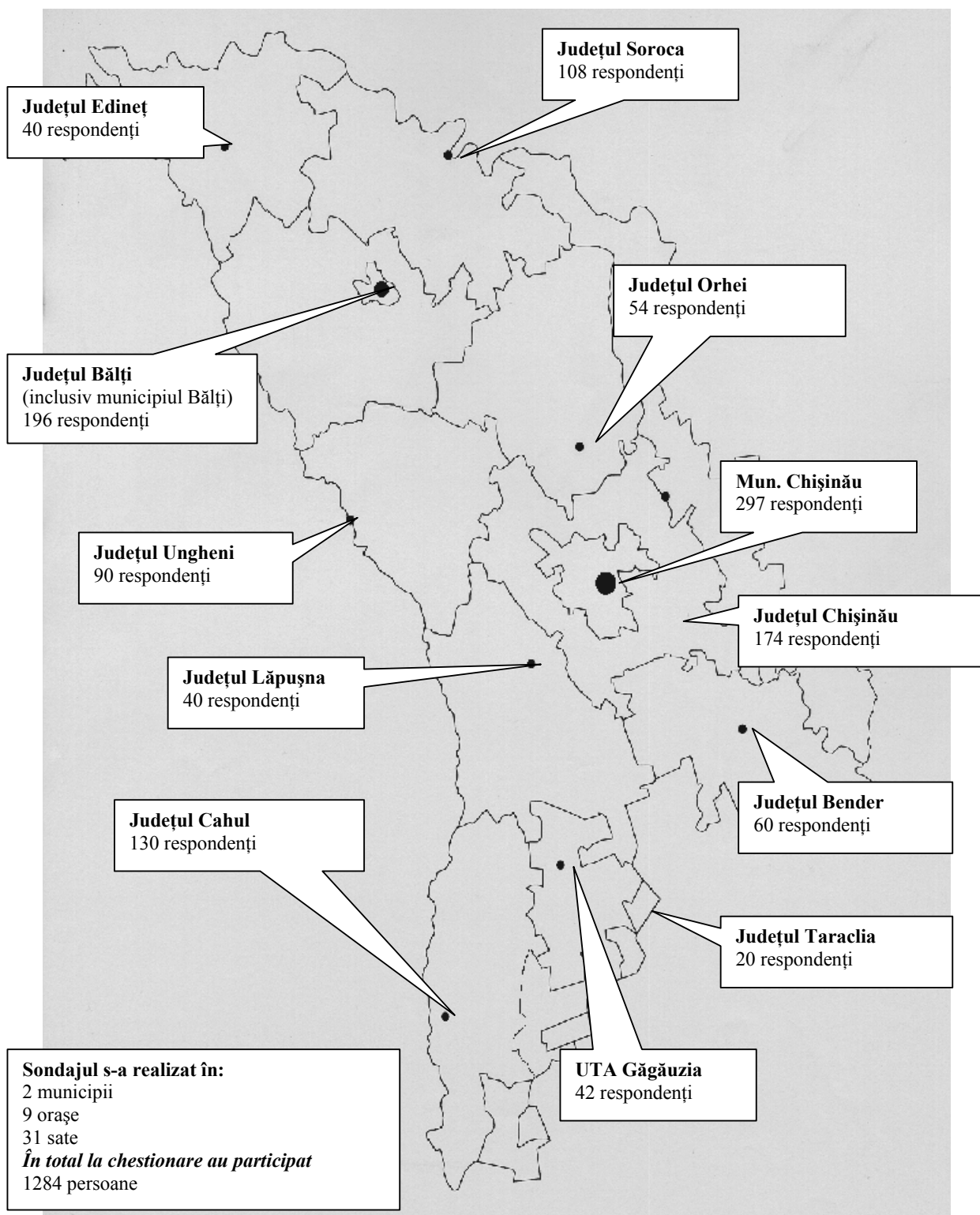
Tehnica colectării datelor. Pentru colectarea informației sociologice a fost utilizată metoda interviului formalizat (standardizat). Prin intermediul metodei date contactul dintre operatorul de interviu și respondent a fost strict reglementat prin *Chestionarul* și *Instrucția* special elaborate, destinate operatorilor (vezi Anexe). În acest scop în Chestionar au fost incluse, în majoritar, întrebări închise și 8 – deschise (din 105 întrebări). Metoda interviului formalizat cu predominarea întrebărilor închise a permis reducerea la minimum a influențelor subiective ale operatorilor asupra calității informației colectate.

Logica formulării și structura Chestionarului au permis de la bun început determinarea statutului respondentului (încadrat, șomer, economic inactiv). Ținând cont de aceste lucruri, mai târziu s-a realizat gruparea corespunzătoare a datelor. În calitate de metodă de selectare a respondenților a fost utilizată foaia de deplasare. Casele și apartamentele erau selectate în conformitate cu procedura stabilită. Chestionarea a înglobat cetățeni ai Republicii Moldova, care locuiesc permanent și au viză de reședință pe adresa dată, în vârstă de peste 15 ani. Era selectată în calitate de respondent persoana, care prima și-a sărbătorit ziua de naștere în 2001.

Validitatea informației a fost asigurată, în primul rând, de experiența și nivelul de instruire, profesionalismul și bunul simț al echipei de operatori de interviu. Din 60 de operatori, încadrați în realizarea sondajului, 95% aveau studii superioare (profesori ai universităților și instituțiilor preuniversitare din Chișinău, Bălți, Comrat și Cahul), iar 5% erau studenți de la anii de absolvire ai facultăților – sociologi, politologi, psihologi și economiști.

Termeni de realizare. Colectarea datelor s-a realizat în perioada 20-31 august 2001. Analiza și prelucrarea datelor, la fel precum întocmirea raportului analitic, s-au efectuat în septembrie 2001.

Geografia eşantionului

2. Încadrați și neîncadrați în câmpul muncii, șomeri.

2.1. Definiții

În investigația de față au fost definiți ca *încadrați* respondenții, începînd cu vârsta de 15 ani și mai sus, care au indicat în chestionar că:

1. sunt încadrați într-un loc de muncă salarizat sau au o ocupație care le aduce venit în bani sau în formă naturală;
2. se află în concediu;
3. sunt încadrați în gospodăria individuală sau au un loc de muncă temporar, care le aduce un venit.

Ceilalți respondenți au fost definiți cu noțiunea de “*neîncadrați în câmpul muncii*”.

Respondentul a fost atribuit la categoria “*șomer*” în cazul când:

1. n-a fost încadrat în câmpul muncii și n-a avut vreun careva venit în timpul cât a durat cercetarea;
2. a căutat un loc de muncă pe parcursul ultimei săptămâni sau nu posedă posibilitatea de a se încadra în următoarele 15 zile.

În totalitatea sa respondenții *încadrați în câmpul muncii* și *șomeri* au alcătuit grupul celor caracterizați prin activism economic, calificat ca *economic activ*. Dacă respondentul nu este încadrat în câmpul muncii, dar n-a încercat să realizeze aceasta pe parcursul ultimei săptămâni, sau nu este predispus să o facă în următoarele 15 zile, a fost atribuit categoriei *economic inactiv*.

Prezintă interes și grupul respondenților, care nu au un loc de muncă, n-au încercat să se angajeze pe parcursul ultimei săptămâni (și chiar mai mult timp), dar sunt predispuși să facă acest lucru în următoarele 15 zile. Acești respondenți, în conformitate cu metoda BIM, nu se referă la grupul celor activi (șomeri), ci la cel al *componentei inactive* a populației.

În baza clasificărilor prezentate mai sus eșantionul investigației sociologice “Șomajul în Moldova” se prezintă în următorul mod:

Tabelul 1.

**Clasificarea respondenților în conformitate
cu principiul activismului economic
(în procente pentru întreg eșantionul inclus în cercetare)**

Respondenți	%%
Numărul total	100
Respondenți economic activi	66,4
Respondenți inactivi economic	33,6
Nivelul șomajului, BIM	6,2*

**Nivelul șomajului - raportul dintre numărul șomerilor și masa populației economic activă (șomeri și populație încadrată în câmpul muncii)*

În conformitate cu datele din tabel, numărul general al respondenților economic activi îl depășește aproape *de două ori* pe cel al respondenților economic inactivi.

Cota populației Moldovei economic activă în cercetarea dată a fost calculată pentru respondenții de la vârsta de 16 ani în sus și este un fenomen general în țările caracterizate printr-o perioadă economică de tranziție. Astfel, în Rusia în 2000 cota populației economic activă a constituit 78,4% din numărul total al populației aptă pentru muncă. În anii 90 în Bulgaria populația activă alcătuia 65,0%, în Slovacia – 74,0%, în Ungaria – 70,0%, Polonia – 68,0%.

Se poate presupune că modificările în esență și structura încadrării în câmpul muncii sunt determinate de faptul, că în perioada de tranziție în Moldova a avut loc o diminuare considerabilă a încadrării în cadrul unor *forme instituționalizate* ale activității economice: are

loc reformarea întreprinderilor de stat, se lichidează colhozurile și sovhozurile etc. În rezultat, cota celor încadrați în formele instituționalizate ale activității economice este destul de joasă: în conformitate cu datele rezultate din prezenta investigație, ea alcătuiește 45,9% din numărul total al populației economic active. În condiții de continuare a crizei economice cota acestei forme de încadrare în câmpul muncii va continua să se diminueze.

Ce se face cu persoanele, care au rămas în afara încadrării, abandonând domeniul instituționalizat al economiei? Foarte puțini din aceștia au completat rândul șomerilor sau al grupului populației, caracterizate de inactivism economic. În cazul lor se manifestă două alegeri: a). Transferul în domeniul neinstituționalizat al economiei, și/sau b). Migrația în țările dezvoltate.

Emigrația a contribuit la abandonarea pieții forței de muncă din Moldova de câte un număr impunător de persoane apte de muncă (nu mai puțin de 400 de mii), fapt care n-a diminuat cota populației economic inactive. Pe de altă parte, încadrarea în activități individuale sau ocazionale depășește cota populației apte de muncă neîncadrată.

Divizarea populației încadrate în domenii de activitate este ilustrată în următorul tabel.

Tabelul 2.

**Divizarea respondenților economic activi în domenii de activitate
(în % față de întreg eșantionul investigației) ***

Grupe de încadrare și șomeri	%%
Realizau o activitate de muncă remunerată sau aveau o ocupație, care aducea venit în bani sau în formă naturală	38, 4
Nu realizau o activitate de muncă salarizată și nu aveau o ocupație, care aducea venit (concedii, timp liber, diverse cursuri de sporire a calificării, șomaj tehnic etc.), dar mențineau raporturi cu întreprinderea	7, 5
Realizau diverse activități în cadrul întreprinderilor individuale, în gospodăria țărănească sau în sectorul auxiliar individual (prelucrarea pământului, vitărit, reparații, vânzarea produselor agricole etc.)	11, 9
Realizau o activitate de muncă ocazională (cu titlul de excepție), pentru care erau salariați	4, 5
Șomeri	4, 1
Total	66, 4

** în procente față de totalitatea respondenților*

După cum ilustrează datele din tabel, cota activităților realizate în cadrul întreprinderilor individuale, gospodăria auxiliară naturală sau a muncilor ocazionale alcătuiește 16,4%. Indicele șomajului este relativ jos.

2.2. Șomajul: tipologie și intensitate

2.2.1. Șomajul latent

În conformitate cu rezultatele sondajului, șomajul poate fi divizat în două forme: șomaj evident și șomaj latent. Situația în ambele forme ale șomajului în Moldova este ilustrată în următorul tabel.

Tabelul 3.

**Cota șomajului evident și latent
(în % față de numărul total al participanților la anchetare)**

Formă a șomajului	%%
Numărul total al populației economic active	100
Șomaj evident	6, 2
Șomaj latent	6, 0

Analiza datelor din tabel demonstrează că șomajul evident și cel latent sunt două forme manifestate în egală măsură: 6% din populația aptă de muncă se află în stare de șomaj tehnic. Cota șomajului latent va crește, dacă vom include în aceste date persoanele care sunt puse în condiția de a realiza o activitate de muncă pe parcursul unei săptămâni incomplete.

Raportul dintre persoanele care sunt încadrate deplin și cele care realizează activități de muncă parțiale se prezintă în următorul mod:

- ocupați pe parcursul întregii săptămâni – 63,6%;
- neîncadrați permanent pe parcursul săptămânii de muncă – 36,4%.

Firește că nu pentru toți săptămâna de muncă redusă este un fapt obligat. Există persoane care sunt satisfăcute de o asemenea stare a lucrurilor, sau care o admit din mai multe cauze obiective.

Tabelul 4.

Divizarea respondenților în conformitate cu cauzele care determină activitatea de muncă în condiții de săptămână incompletă (în % față de grupul persoanelor economic active, participante la anchetare)

Cauzele, care determină activitatea Dvs. de muncă în condiții de săptămână incompletă	%%
Învățământ sau ridicare a calificării profesionale	3,2
Îmbolnăvire sau invaliditate	2,7
N-am găsit o activitate de muncă pentru o săptămână deplină	14,3
Am fost transferat din inițiativa administrației la un program incomplet de muncă	1,1
N-am dorit să muncesc ziua întreagă	3,1
Circumstanțe familiale	2,0
Altele	10,0
În total	36,4

După cum ilustrează datele din tabel, cota celor impuși să realizeze o activitate de muncă pe parcursul unei săptămâni incomplete alcătuiește 15,4% din numărul total al populației încadrate activ în activități economice. Acesta este grupul alcătuit din cei care n-au găsit o activitate de muncă pentru o săptămână deplină (dar au căutat asemenea activitate – 14,3%), și din cei care au fost transferați la o săptămână incompletă din inițiativa administrației.

O parte din lucrători – 11,2% - se află în concediu tehnic din inițiativa administrației.

În așa mod, aproape fiecare al zecelea angajat se află în stare de șomaj latent. Faptul indică la gravitatea problemei: șomajul latent prezintă o problemă destul de importantă pentru piața forțelor de muncă din Republica Moldova.

2.2.2. Șomajul evident

Analiza rezultatelor prezentei investigații demonstrează că piața forțelor de muncă formată actualmente în Republica Moldova a implicat deja anumite etaloane caracteristice acesteia. Șomajul din țară de acum i-a făcut pe oameni să aprecieze locul de muncă pe care îl posedă. Cei mai mulți șomeri din cadrul investigației au indicat că au fost concediați din

inițiativa administrației, pe când concediați din inițiativă proprie în rândul șomerilor sunt mult mai puțini.

a) Mod de concediere

Tabelul 5.

**Divizarea respondenților în conformitate cu modul de concediere
(în % față de numărul total al respondenților din categoria dată)**

Mod de concediere	%%
A fost concediat	79,7
S-a concediat din inițiativă proprie	20,3
În total	100

După cum indică tabelul 5, majoritatea șomerilor au pierdut locul de muncă nu din proprie dorință: 79,7% au fost concediați din inițiativa administrației, și doar 20,3% - din inițiativă proprie. Doar fiecare al cincilea șomer a ales benevol șomajul ca mod de schimbare a statutului său social. Pentru majoritatea șomerilor concedierea a rezultat din stagnarea producției economice.

b) Cauze ale concedierii

Tabelul 6.

**Clasificarea șomerilor în conformitate cu cauzele întreruperii
activității la ultimul loc de muncă
(în % față de numărul celor care țin de această categorie)**

Care a fost cauza de bază a întreruperii activității de muncă?	%%
A fost concediat sau redus	32,2
S-a desființat întreprinderea	28,8
A dorit să găsească un loc de muncă mai bun	15,3
Concediu de maternitate	3,4
A schimbat locul de trai	1,7
Pensionare	18,6
În total	100

Circumstanțele concedierii, indicate de respondenți, sunt ilustrate în tabelul 6. După cum demonstrează datele, cauzele de bază ale șomajului sunt sau reducerea de personal – 32,2%, sau lichidarea întreprinderii – 28,8%. Modificările structurale ca factor al concedierii n-au fost indicate în rezultatele anchetării. Asemenea stare a lucrurilor este parțial determinată de întârzierea reformelor structurale în cadrul întreprinderilor și în domeniile economiei din Republica Moldova.

O influență considerabilă în cadrul concedierilor și trecerii la statutul de șomer o are factorul pensionării – 18,6%.

Destul de nesemnificativ s-au manifestat în trecerea la statutul de șomer “circumstanțele familiale” – 3,4%, procesul migrației – “schimbarea locului de trai” – 1,7%. Migrația interregională, un proces suficient de important în cadrul CSI în anii 90, actualmente practic nu se manifestă.

Au loc transformări și în procesul plecării la muncă după hotare (în țările din Europa) pentru perioade de durată – un an și mai mult.

Tabelul 7.

**Clasificarea șomerilor după cauzele concedierii
(în % față de numărul total al respondenților din grupul dat)**

Dacă ați intenționat să găsiți un loc de muncă mai bun, ce nu vă satisfăcea la locul precedent?	%%
Salariul mic	56,2
Renunțarea de a achita salariile	12,5
Întreruperile frecvente în programul activității	6,3
Achitarea salariilor cu întârziere	6,2
Conflictele în colectiv	6,2
Incoerența caracterului muncii calificării posedate	6,2
Raporturile cu conducerea	6,2
Caracterul temporar al activității de muncă	-
Posibilitatea de concediere	-
Durata prea mare a zilei de muncă (10-12 ore și mai mult)	-
Condițiile de muncă nefavorabile	-

Cauza de bază a trecerii respondenților în câmpul șomajului s-a dovedit a fi “salariul mic” la locul precedent de muncă – 56,2%. Pe locul doi s-a pomenit o cauză nouă, dar destul de caracteristică situației actuale – “renunțarea de a achita salariile” – 12,5%. În continuare, în proporții egale, au fost indicate următoarele cauze: întreruperile frecvente în programul activității, achitarea salariilor cu întârziere, conflictele în colectiv, incoerența caracterului muncii calificării posedate, raporturile cu conducerea. Toate cele cinci cauze indicate mai sus influențează în final asupra salariilor, care sunt și așa destul de mici.

Totodată se manifestă un fapt curios: respondenții n-au atras atenție la condițiile defavorabile de muncă, indicate în cadrul factorilor. Aceasta înseamnă că se ține cont nu atât de calitatea condițiilor, cât de predispoziția de a realiza o activitate în orice circumstanțe pentru un salariu potrivit.

c) Metode principale de căutare a locului de muncă

Tabelul 8.

**Clasificarea respondenților în conformitate
cu modul în care caută un loc de muncă (în % față de grupul dat) ***

La ce metode ați recurs în ultimele 4 săptămâni, pentru a găsi un loc de muncă?	%%
M-am adresat prietenilor, rudelor, colegilor	77,9
Am răspuns la anunțurile din publicitate	41,2
Am contactat în direct persoanele care oferă un serviciu și cele oficiale, responsabile de încadrarea în câmpul muncii	41,2
M-am înregistrat în centrele de încadrare în câmpul muncii	35,3
M-am adresat serviciilor private din domeniul încadrării în câmpul muncii	7,3
Am dat anunțuri	5,9
Am făcut careva acțiuni de a fonda o afacere personală	1,5

* mai mult de un răspuns

Cel mai popular mod de căutare a unui loc de muncă s-a dovedit a fi adresarea prietenilor, rudelor și colegilor – 77,9%. Pe de o parte, aceasta indică la dezvoltarea insuficientă a infrastructurii statului, preocupate de problemele lichidării șomajului, dar pe de altă, poate fi o consecință a lipsei de încredere în posibilitatea de a căpăta un loc de muncă bine salarizat fără de intermedierea rudelor sau a prietenilor. În sectorul privat, cu deosebire la întreprinderile mici, mai domină susținerea celor cunoscuți. Alte metode, în afară de cele “de neam”, presupun manifestarea activismului personal. Mai frecvent se recurge la consultarea

anunțurilor, contactele directe cu persoanele care propun un loc de muncă – circa 40% pentru ambele forme. Doar fiecare al treilea șomer recurge la serviciile statului în căutarea unui loc de muncă. Acest fapt demonstrează evident posibilitățile nefolosite ale organizației guvernamentale, menite să acorde ajutor persoanelor aflate în câmpul șomajului. Se remarcă faptul, că șomerii realizează cu greu un asemenea mod de “autoapărare”, precum fondarea unei afaceri personale – 1,5%. Dificultatea situației îi face pe respondenți să recurgă nu doar la unul, ci la două, sau chiar în unele cazuri – 32,4% - la trei moduri de căutare a unui serviciu. Din păcate, asemenea strategie activă în căutarea unui loc de muncă poate fi realizată cu mari dificultăți în orașele mici și în mediul rural.

d) Formele organizațional-juridice ale întreprinderilor și șomajul

Perioada de tranziție a modificat foarte puternic câmpul juridic al economiei. În primul rând, economia s-a divizat în două sectoare – de stat și privată. În conformitate cu legislația, actualmente există mai multe de 10 forme organizațional-juridice ale întreprinderilor. Ele influențează în mod diferit aspectul general al șomajului.

Tabelul 9.

Divizarea șomerilor în conformitate cu ultimul loc de muncă (în % pentru grupul de respondenți-șomeri)

Care a fost ultimul Dvs. loc de muncă?	%%
Întreprindere de stat	26,3
Întreprindere privată	45,0
Întreprindere, luată în arendă	13,8
Întreprindere mixtă	3,8
M-am asigurat de sine stătător cu lucru	2,5
M-am angajat la persoane private cu simbrie	2,5
În cooperativă	3,8
Am practicat o activitate de muncă individuală	2,5
În total	100

După cum ilustrează datele, în condițiile economiei de piață anume sectorul privat, care predomină actualmente, generează mobilitate pe piața muncii. Printre șomeri au lucrat anterior în cadrul unor întreprinderi private 45,0%, de arendă – 13,8%, la persoane care practică o activitate de antreprenoriat cu simbrie – 2,5%. În plus, 5,0% din șomeri au practicat anterior o activitate de muncă individuală. Reducerea sectorului economiei de stat a condus spre scăderea numărului întreprinderilor de asemenea fel și completarea rândurilor șomerilor cu 26,3%. Cu toate acestea, perpetuarea stării depresive în majoritatea întreprinderilor de stat menține sectorul economiei de stat în calitate de producător al cotei mobile a șomerilor.

e) Specialitate și șomaj

Profesia determină în mare măsură riscul de a deveni șomer. Anume șomajul oglindește discrepanța dintre cerința și saturarea pieții forței de muncă cu specialiști în anumite domenii.

Șomajul pentru diferite specialități este prezentat în tabelul 10.

Tabelul 10.

Divizarea șomerilor în conformitate cu specialitatea lor (în %)

Specialitatea șomerilor	%%
Muncitori (în industrie și agricultură)	63,8
Lucrători în cultură, educație, medicină	15,5
Lucrători în domeniul finanțelor	3,4
Lucrători în administrare	3,4
Alte profesii	13,9
În total	100,0

Tabelul indică că mai mult de jumătate din șomeri sunt de profesie muncitori – 63,8%. Pe locul doi – 15,5% - specialiștii din cultură, instruire, medicină. Este evident un oarecare surplus de specialiști economiști, contabili, inclusiv tineri, deoarece 3,4% din șomeri au anume aceste profesii.

Se confruntă cu probleme pe piața muncii și lucrătorii din domeniul administrării – 3,4%. Acest fapt este determinat atât de reorientarea întreprinderilor, cât și de cea a structurilor centrale și locale de administrare.

f) Vechime în muncă și șomaj

Influența vechimii în muncă asupra nivelului șomajului este evidentă, cu toate că manifestările sunt destul de diverse. Totuși, este important să analizăm cum piața utilizează experiența profesională acumulată.

Tabelul 11.

Clasificarea șomerilor în conformitate cu vechimea în muncă (în %).

Vechimea în muncă	%
Până la 3 ani	15,9
De la 3 la 5 ani	5,8
De la 5 la 10 ani	8,7
De la 10 la 25 ani	36,2
De la 25 la 35 ani	26,2
Mai mult de 35 de ani	7,2

Cum demonstrează datele din tabelul 12, cea mai mare cotă a șomerilor o alcătuiesc persoanele cu o vechime în muncă de la 10 la 25 de ani – 36,2%, urmează cei cu o vechime în muncă de la 25 la 35 de ani – 26,2%, mai apoi, cei care au o vechime până la 3 ani – 15,9%. Rezultă, că pe piața muncii se confruntă cu dificultăți în angajare: a. Lucrătorii tineri; b. Persoanele care au ajuns în pragul pensionării. Anume aceste grupe de vârstă prezintă riscul de a deveni șomeri. Rezultă că nu atât vechimea în muncă, cât vârsta influențează cerința sau refuzul pe piața forțelor de muncă. Într-un caz, specialistul este considerat încă prea tânăr, în altul – deja în vârstă. Piața nu preferă polaritățile, alegând “mediocritatea de aur”.

g) Durata aflării la ultimul loc de muncă

Este evident faptul, că persoanele cu o vechime în muncă sau fără de experiență se angajează dificil în câmpul muncii. Spre regret, anume această categorie de lucrători pierde în primul rând locul de muncă.

Pericolul de a deveni șomer în conformitate cu durata activității de muncă este ilustrat în următorul tabel.

Tabelul 12.

Clasificarea șomerilor în conformitate cu numărul anilor lucrați

Câți ani ați profesat la ultimul Dvs. loc de muncă?	%%
1 an	30,5
2 ani	6,8
3 – 5 ani	13,6
6 – 10 ani	17,0
11 – 25 ani	18,9
26 și mai mult	3,2
În total	100

Mobilitatea înaltă a forței de muncă are influență defavorabilă asupra economiei: fiecare al treilea șomer s-a menținut la ultimul loc de lucru nu mai mult de un an – 30,5%. Încă 6,8% au lucrat permanent la un loc 2 ani. Se poate presupune că în componența șomerilor este mare cota celor care schimbă frecvent locul de muncă.

Este evidentă și o altă tendință: cu cât vechimea în muncă a lucrătorilor în aceeași întreprindere, organizație este mai mare, cu atât mai mică este cota lor în rândurile șomerilor.

h) Motivarea orientării profesionale și influența ei asupra șomajului

Tabelul 13.

Motivarea orientării profesionale a șomerilor în cadrul alegerii profesiei

De ce ați ținut mai mult cont în alegerea profesiei?	%%
Îmi plăcea foarte mult această profesie	38,6
De corespondența ei cu caracterul meu	17,5
De exemplul părinților, prietenilor, cunoscuților	12,3
De importanța ei socială	10,5
De necesitatea de asemenea specialiști pe piața forțelor de muncă	8,8
Așa s-a ordonat starea lucrurilor	5,3
De prestigiul profesiei	3,5
Altele	3,5
În total	100

Fiecare se confruntă cu riscul de a deveni șomer. Dar frecvent acesta este condiționat și de tipul de profesie. Este firesc faptul că persoana care încă în timpul alegerii profesiei a încercat să facă un pronostic al “solicitărilor specialității pe piața forțelor de muncă” va avea o situație mai favorabilă. În condițiile organizării socialiste (cu încadrarea deplină a populației în muncă) de această circumstanță se ținea cont puțin. Iată de ce nu uimește faptul, că pentru șomerii din condițiile economiei de tranziție asemenea motiv se plasează doar pe locul cinci, acumulând 8,8%.

În conformitate cu tradiția, motivele principale în alegerea profesiei de către viitorii șomeri au ținut de categoria celor personale: pe primul loc cu 38,6% plasându-se alegerile “după plac”, pe al doilea – “în corespondență cu caracterul personal” – 17,5%, iar pe al treilea – “exemplul părinților, al prietenilor sau cunoscuților” – 12,3%.

Însă, începând cu cea de a doua jumătate a anilor 90, pe piața forțelor de muncă tot mai mult sporește contingentul celor, care au ales profesia în conformitate cu condițiile noi, ținând cont de solicitările din cotidian (solicitarea specialiștilor din domeniul profesional dat și posibilitatea unei reorientări flexibile, perspectiva colaborării cu partenerii de peste hotare - în cadrul unor întreprinderi mixte, proiecte, acorduri internaționale).

i) Durata șomajului

În dependență de durata șomajului se evidențiază trei tipuri ale șomajului: de scurtă durată (până la o jumătate de an), de durată medie (6 – 12 luni) și de lungă durată (mai mult de un an).

Tabelul 14.

Clasificarea șomerilor în conformitate cu tipul șomajului (în %)

	Scurtă durată, < 6 luni	Durată medie, 6 – 12 luni	Lungă durată, > 1 an
Durata șomajului	15,0	11,7	73,3

După cum vedem, există o cotă mare de șomajul cronic – 73,3% din șomeri. Alte două tipuri – de durată scurtă și medie – se manifestă mai puțin: 15,0% și 11,7% corespunzător. Predominanța șomajului de lungă durată poate fi înțeleasă ca un alt factor nefavorabil. Șomerii care nu pot să-și găsească locul de muncă pe parcursul perioadei de mai mult de un an, practic devin șomerii cronici cu toate consecințele negative – înrăutățirea cunoștințelor profesionale, pierderea statului social și tranziția la degradarea socială.

3. Parametrii socio-demografici ai șomajului

3.1. Sexul și vârsta

Cercetările sociologice confirmă faptul că în Moldova femeile sunt într-o măsură mai mare supuse riscului de a deveni șomere. Această circumstanță, din nefericire, este caracteristică tuturor țărilor cu o economie de tranziție.

Tabelul 15.

Nivelul șomajului și clasificarea șomerilor în conformitate cu sexul respondenților (în %)

Sexul	Nivelul general al șomajului	Corelația șomerilor în conformitate cu sexul
Bărbați	4, 2	43, 0
Femei	5, 5	57, 0
Ambele sexe	6, 2	100

Caracteristicile de vârstă ale respondenților la fel de flexibil ilustrează neîncadrarea în câmpul muncii. Tinerii au de suferit în primul rând de la diminuarea solicitărilor forței de muncă. Lipsa de experiență, de o pregătire specială – iată cauzele principale care determină nivelul înalt al șomajului în rândurile tinerilor.

Tabelul 16.

Nivelul șomajului în cadrul respondenților în conformitate cu vârsta lor (în %).

Grupe de vârstă	Cota grupei date în componența populației țării (de la 15 până la 64 de ani)*	Cota șomerilor în grupa de vârstă în conformitate cu rezultatele sondajului
15 – 24 ani	26, 0	24, 0
25 – 34 ani	19, 7	29, 1
35 – 44 ani	24, 3	20, 3
45 – 54 ani	16, 4	17, 8
55 – 64 ani	13, 6	8, 8
În total	100, 0	100, 0

* Sursa: DASS, 1999

Datele sondajului indică că într-adevăr, în grupul respondenților de 15-24 de ani nivelul șomajului este destul de înalt – 24,0%. Dar dacă se ține cont de faptul, că acest grup în componența populației este cel mai numeros, apoi cifrele indică la o situație nu chiar atât de dramatică. Ea este cu 2,0% mai joasă, decât cota grupului dat în numărul total al populației țării. Trebuie, de asemenea, să se țină cont și de faptul, că șomajul în grupul dat este diminuat din contul instruirii tinerilor în instituțiile preuniversitare și universitare.

Mult mai complicată este situația din grupul următor de vârstă – 25-34 de ani. Cota șomerilor în acest grup este aproape cu 10% mai înaltă decât ponderea lui în structura vârstelor populației: respectiv 29,1% și 19,7%. Cum se cunoaște, vârsta de la 24 la 34 de ani coincide cu perioada constituirii profesionale și sociale a omului, a adaptării lui la normele sociale. În această perioadă cea mai mare parte a tinerilor încheie activitatea de instruire. Este destul de tragică situația, când omul, fără a poseda o experiență profesională, se pomenește pe piața forțelor de muncă.

În următoarele grupe de vârstă cota șomerilor scade. În grupul celor de 55-64 de ani cota șomerilor scade, devenind de trei ori mai mică, decât în grupul celor de 25-34 de ani. Și aceasta pe lângă faptul, că acest grup de șomeri este cu 4,8% mai mic decât ponderea lui în componența generală a populației țării.

3.2. Apartenența etnică

În conformitate cu cercetările sociologice, efectuate în SUA și în țările din Europa, minoritățile etnice sunt într-o măsură considerabil mai mare supuse riscului șomajului, decât ceilalți locuitori ai țării. Starea lucrurilor în Republica Moldova în chestiunea dată este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 17.

Cota șomerilor în conformitate cu apartenența etnică (în %)

Grupe etnice și naționalități	%%
Moldoveni/români	63, 7
Ucraineni	10, 0
Ruși	17, 5
Găgăuzi	6, 3
Bulgari	2, 5
Alte	2,0
În total	100, 0

După cum ilustrează tabelul, cota șomerilor printre moldoveni este cu aproape 7% mai mică, decât ponderea lor în structura etnică a populației din țară. Aceeași situație se înregistrează și în cazul ucrainenilor: cota șomerilor este cu aproape 4,0% mai mică decât ponderea în structura etnică a țării, diferența este nesemnificativă în cazul bulgarilor – circa 0,5%.

Altă situație se manifestă în cazul celorlalte două grupuri etnice: ruși și găgăuzi. Cota șomerilor în aceste două grupuri este mai înaltă decât ponderea lor în structura etnică. În cazul rușilor, cu mai mult de 6,0%, a găgăuzilor – cu circa 2,0%. Cauza care explică cota mai înaltă a rușilor în cadrul șomajului, după părerea noastră, este simplă. În primul rând, acest grup etnic locuiește preponderent în orașe. Iar orașul este cel mai mult afectat de șomaj. Aceeași cauză explică și cota mai joasă a moldovenilor și ucrainenilor în rândurile șomerilor, cei din urmă fiind locuitori mai mult al mediilor rurale. Nivelul oarecum sporit al găgăuzilor în rândurile șomerilor este determinat mai mult economic, decât etnic.

3.3. Nivel de instruire și șomajul

Influența calității instruirii asupra șomajului este ilustrată în tabelul următor.

Tabelul 18.

Clasificarea șomerilor în conformitate cu nivelul de instruire (în %)

Calitatea instruirii șomerilor	%%
Instruire primară sau lipsă de instruire	2.5
Studii medii	75.0
Inclusiv, medii incomplete	12.5
Medii generale	18.8
Medii de specialitate	32.5
Liceu	1.3
Colegiu	10.0
Studii superioare, inclusiv superioare incomplete	22.5

Șomajul în Moldova a afectat în cea mai mare măsură persoanele cu studii medii: din numărul total al respondenților, grupul celor cu studii medii alcătuiește majoritatea – 75,0%. Într-o măsură considerabil mai mică au fost afectați de șomaj respondenții cu studii primare, sau cei cu studii superioare complete și incomplete, respectiv 2,5% și 22,5%.

Cauza unei asemenea structuri a șomajului se explică prin particularitățile lui caracteristice Moldovei. Criza producției tehnologice a dus la eliberarea forței de muncă, în

primul rând, a persoanelor cu studii superioare și medii de specialitate, lăsând, totodată, un câmp limitat al aplicării capacităților de muncă pentru cei care practicau lucrări puțin calificate. Anume acest fapt explică cota înaltă în rândurile șomerilor a persoanelor cu studii medii de specialitate – 32,5%, precum și a celor cu studii superioare sau superioare incomplete – 22,5%. Dacă situația se va ameliora, ramurile înalt tehnologizate ale economiei regenerându-se, proporțiile în componența șomajului vor căpăta alte caracteristici. Numărul persoanelor cu studii primare va crește în rândurile șomerilor, micșorându-se cel al persoanelor cu studii superioare.

Cu toate acestea, instruirea în perioada de tranziție este o resursă importantă în adaptarea populației la condițiile noi, dictate de economia de piață.

3.4. Statutul familial

Câmpul social al șomajului nu se limitează numai la persoane care și-au pierdut locurile de muncă. Șomajul cuprinde cercul mult mai larg de persoane încadrate în relații familiale – soț/soție, relații de rudenie – copii, părinții; relații de prietenie – prieteni, cunoscuți, vecini, etc.

Relații de familie

Tabelul 19.

Clasificarea șomerilor după statutul familial (în % față de totalitatea șomerilor)

Statutul familial	%%
Căsătorit	61,3
Celibatar	27,5
Divorțat	5,0
Văduv	6,2
În total	100

După cum vedem, cercul persoanelor care sunt afectate de șomaj se extinde considerabil pe seama relațiilor familiale ale șomerilor cu cel puțin 60% (adică cei căsătoriți).

Relații de rudenie

Tabelul 20.

Numărul copiilor în familiile șomerilor (în % față de totalitatea șomerilor)

Câți copii aveți?	%%
Nici unul	25,0
1	23,5
2	44,1
3	5,9
4 și mai mult	1,5
În total	100

Cum arată tabelul, șomajul afectează grav nu numai membrii adulți ai familiei, ci și copiii. Și anume copiii sunt cei mai vulnerabili la consecințele negative ale șomajului părinților.

Cu excepția 25,0% de familii ce nu au copii (probabil din aceea cauză că unul sau ambii părinți sunt șomeri), 75,0% sunt familii cu copii. Cota cea mai mare revine familiilor cu doi copii - 44,1%. 7,4% din familii au trei și mai mulți copii. Consecințele sociale ale șomajului sunt cele mai aspre pentru aceste familii. Dar, probabil, lucrul cel mai important este că nu numai sănătatea curentă a țării se află în pericol, ci și cea viitoare – socială și fizică.

3.5. Particularități regionale ale șomajului

Fiind în esență sa un fenomen economic, șomajul se manifestă diferit în conformitate cu tipul de localități: oraș și sat.

Tabelul 21.

Manifestări regionale ale șomajului (în %)

Tip de localitate	%%
Municipiu	44, 3
Oraș	21, 5
Sat	34, 2
În total	100

Într-o măsură mai mare sunt afectate de șomaj municipiile industriale dezvoltate – Chișinău și Bălți. În acestea locuiesc 44,3% șomeri din numărul total de respondenți. Într-o măsură mai mică este răspândit șomajul în localitățile rurale – 21,5%. Populația orașelor mici se află în cea mai dificilă situație, deoarece, spre deosebire de locuitorii comunităților rurale, nu posedă nici loc de muncă, nici pământ.

Divizarea șomajului în conformitate cu tipul de localitate – oraș-sat – demonstrează că în orașe numărul șomerilor este cu 31,6% mai mare, decât în sate.

Tabelul 22.

Tip de localitate	% șomeri
Oraș	65, 8
Sat	34, 2
În total	100

În Republica Moldova se manifestă evident următoarea particularitate a șomajului: șomajul declarat în țările aflate în stare de criză economică, care este o problemă mai mult a orașelor, decât a satelor. Se poate constata, de fapt, că această stare a lucrurilor este generată de aplicarea unei definiții-standard BIM. Șomajul în regiunile rurale are mai mult un caracter latent, dar cronic. Metodele rezolvării acestei probleme sunt determinate mai mult de reformarea post-privatizare a economiei agricole și a infrastructurii sociale).

4. Perspective pentru viitor ale șomerilor

4. 1. Atitudinea față de șomaj

Atitudinea față de șomaj, precum față de un fenomen social, este determinată de un șir de factori sociali: de cultură, de mentalitatea care domină conștiința socială, de statutul social al persoanei. În societatea în tranziție, precum este Republica Moldova, se afirmă treptat convingerea, că șomajul este o parte componentă indispensabilă a economiei de piață. Cercetarea sociologică a scos în evidență atitudinea șomerilor față de faptul că nu sunt încadrați în câmpul muncii.

Tabelul 23.

Atitudinea față de șomaj (în % față de grupul respondenților-șomeri)

Cu care din opiniile expuse mai jos sunteți de acord	%%
Nu trebuie acceptat șomajul în țara noastră	53,2
Acest fenomen este firesc	19,5
Șomajul îi învață pe oameni să prețuiască locul de muncă	10,4
Nu pot răspunde	16,9

E caracteristic faptul, că mai mult de jumătate din șomerii anchetați – 53,2% - au o atitudine foarte negativă față de șomaj, considerându-l un fenomen inadmisibil și rușinos pentru țara noastră. Evident că experiența trecută (socialistă), caracterizată de încadrarea totală în câmpul muncii, a determinat asemenea opinie a respondenților. Concluzia este univocă – orientarea majorității respondenților ține de instaurarea unui sistem de protejare socială, de susținerea din partea statului, și nu contribuie la adaptarea lor la cerințele actuale ale pieței forței de muncă. Acolo unde se face un joc după reguli noi, clișeele vechi nu se mai potrivesc, ele numai încurcă.

Cum demonstrează rezultatele sondajului, sunt gata de jocul în conformitate cu noile reguli ale conduitei pe piața forței de muncă doar 19,5% din respondenți, care consideră că șomajul este un fenomen firesc. Este aproape similară și opinia celor, care consideră că șomajul îl învață pe om să prețuiască locul de muncă – 10,4%.

4.2. Din ce venituri șomerii își asigură existența

Componenta șomerilor nu este omogenă. În virtutea mai multor cauze (veniturile generale ale familiei, căutarea unui loc de muncă mai prestigios, economiile făcute în anii precedenți etc.), statutul de șomer nu determină de la sine starea materială defavorabilă. După cum menționează datele din tabelul de mai jos, 2,7% din șomeri își apreciază starea materială ca satisfăcătoare. Considerăm că pentru situația economică actuală, destul de dificilă, această cotă sporită a celor “satisfăcuți” este o consecință a diferenței mari între veniturile populației. Cea mai afectată pătură socială alcătuiește majoritatea – 49,3%. Mai mult de o treime din șomeri nu-și pot asigura, cel puțin, satisfacerea necesităților alimentare.

Tabelul 24.

Clasificarea șomerilor în conformitate cu evaluarea veniturilor bănești (în % față de respondenții din grupul dat)

Ce apreciere caracterizează veniturile Dvs. actuale?	%%
Avem suficient bani, nu ne limităm în nimic	2, 7
Avem suficient bani pentru produse alimentare și îmbrăcăminte	8, 0
Ne ajung bani doar pentru produse alimentare	49, 3
Nu ne ajung bani nici pentru produse alimentare	38, 7
N-au răspuns	1, 3
În total	100

Aprecierile pe care au dat-o șomerii stării lor materiale permite evidențierea a trei categorii sociale: 1,3% consideră că aparțin păturii sociale privilegiate în conformitate cu veniturile de care dispun; 57,1% - celei de mijloc; 44,6% - de jos. Cu toate că în aceste aprecieri este înaltă cota subiectivismului, trebuie să ținem cont de faptul că fiecare din șomeri se confruntă cu rezolvarea dificilă a problemei psihologice a supraviețuirii.

Tabelul 25.

**Clasificarea șomerilor în conformitate cu modul în care își asigură traiul
(în % față de respondenții din grupul dat)**

Din ce mijloace vă asigurați existența	%%*
Ale sale personale	13,8
Din salariul soțului/soției, al copiilor maturi	27,5
Mă ajută rudele	26,2
Din indemnizația de șomaj	5,0
Din contul gospodăriei agricole auxiliare	8,7
Câștiguri ocazionale	20,0
Altele	6,2

* Respondenții puteau alege mai multe variante de răspuns

Consecințele sociale ale șomajului constau anume în aceea, că omul apt de muncă există din susținerea apropiaților. Cum demonstrează datele sondajului, 53,7% din șomeri există din contul ajutorului unor membri ai familiei (soț/soție, copii maturi), sau al rudelor: respectiv 27,5% și 26,2%. Din contul indemnizației de șomaj, oferite de stat, își asigură existența doar 5% din șomeri.

O bună parte din șomeri (31,5%) își asigură existența fizică din contul eforturilor personale, în primul rând – al unor câștiguri ocazionale (20,0%). Din contul economiilor proprii există 12,8%, iar folosind gospodăria auxiliară – 8,7%.

4.3. Priorități profesionale ale șomerilor

În cadrul sondajului s-a stabilit că chiar în condiții de șomaj nu fiecare activitate este acceptată. Mulți din șomerii anchetați au anumite preferințe profesionale. Rezultatele sondajului demonstrează următoarele alegeri profesionale, făcute de către șomeri.

Tabelul 26.

Ce activitate v-ar conveni într-o măsură mai mare?	%%
Cu referință la condițiile de trai (în apropierea locului de trai, cu program zilnic redus, cu pauze peste o zi, condiții favorabile de muncă)	38,5
Salariu înalt în condițiile unei munci nu deosebit de calificate sau de rutină	38,5
Activitate de muncă, care oferă perspective favorabile (carieră de serviciu, plecare după hotare)	17,9
Condiții social-psihologice (relații favorabile în colectivul de muncă, satisfacție morală de la comunicarea cu colegii)	14,1
Autorealizare (realizare a sinelui în profesie și activitate diversificată și plină de conținut)	10,2

În primul rând, pentru respondenți prezintă într-o măsură egală importanță atât condițiile favorabile de muncă, cât și salariul destul de ridicat – în ambele cazuri numărul alegerilor alcătuiește 38,5%. Activitatea de muncă care prezintă perspective favorabile – 17,9% - este apreciată mai înalt, decât posibilitatea autorealizării – 10,2%, sau condițiile social-psihologice – 14,1%. Datele sondajului confirmă un fenomen, destul de frecvent întâlnit în rândurile șomerilor – pierderea locului de muncă diminuează în primul rând necesitatea de motivație spirituală a muncii. Se afirmă o orientare îngustă spre muncă, ca spre un mod de asigurare a existenței.

4.4. Migrația ca factor al diminuării șomajului

Migrația forței de muncă după hotarele țării diminuează considerabil încordarea pe piața internă a forței de muncă. Nivelul șomajului, depistat în rezultatul sondajului sociologic, ar fi fost mult mai mare, dacă n-ar fi existat o migrație intensivă a forței de muncă din Moldova în țările Europei de Vest și Rusia. Statul trebuie să cunoască orientările populației, inclusiv ale șomerilor, care aspiră spre migrație în scopul încadrării într-o activitate de muncă, pentru a dirija cu piața forței de muncă. Reieșind din acestea va putea fi determinată “intensitatea” pe piața forței de muncă a actualilor șomeri.

Rezultatele sondajului indică la faptul, că nivelul înalt mobil al migrației, care se manifestă actualmente, în conformitate cu opiniile șomerilor se va menține și în viitorul apropiat.

Tabelul 27.

Planurile de migrare ale respondenților-șomeri (în % față de grupul șomerilor)

Intenționați să vă găsiți un loc de muncă după hotare?	%%
Da	42,7
Nu	44,0
Nu pot răspunde	13,3

După cum ilustrează datele din tabel, 42,7% din șomeri vor abandona benevol piața forței de muncă din țară, fapt care va diminua considerabil din intensitatea acestei piețe, creînd o situație mai favorabilă pentru ceilalți șomeri, care nu intenționează să părăsească țara în căutarea unui loc de muncă. E dificil să judecăm despre posibilitatea realizării acestor planuri. Dar este evident faptul că ele au temei pentru realizare, dacă ținem cont de aceea că multe țări din Europa de Vest, Israel, Rusia, în care de acum s-au format diaspore moldovenești, se confruntă cu necesitatea de forță de muncă și o pot accepta cu anumite condiții.

Reieșind din experiența anilor 90, s-a determinat și o grupă de țări care domină planurile legate de încadrarea în câmpul muncii ale migranților din Moldova.

Tabelul 28.

Țările care domină în planurile migrației de muncă ale șomerilor (în % pentru grupul de șomeri, care își planifică o plecare după hotare)

În ce țară intenționați să plecați?	%%
Rusia	30,8
Germania	15,4
România	15,4
Portugalia	12,8
Italia	10,3
SUA	5,1
Ucraina	2,6
Israel	2,6
Altele	5,0
În total	100

Planurile de migrare ale șomerilor s-au divizat în următorul mod: 42,5% procente intenționează să plece în țările Europei de Vest, SUA și Israel. Deosebit de atractive pentru șomeri sunt patru țări: Germania – 15,4%, Portugalia – 12,8%, , Italia – 10,3%, de asemenea România – 15,4%. În primul caz, prioritate se dă economiei dezvoltate, în al doilea – apropierea etnice și adaptării socio-culturale mai ușoare.

Totodată, Rusia mai rămâne lider printre țările căror migranții dau prioritate, încolo intenționează să plece circa 1/3 din șomeri. În această țară moldovenii posedă experiența de

secole a adaptării la condițiile de muncă, nu au probleme lingvistice, există o diasporă puternică. Nu mai puțin importante sunt și caracteristicile comune ale mentalității, formate pe parcursul a jumătate de secol de aflare a Moldovei și Rusiei într-un spațiu socio-politic și cultural unic.

4.5. Șomerii și birourile de încadrare în câmpul muncii

Centrele de încadrare în câmpul muncii au menirea de a realiza politica statului în susținerea șomerilor: ajutor în încadrarea în activitatea de muncă, recalificare, organizarea activităților sociale etc. În ce măsură aceste centre din Republica Moldova sunt rezultative se poate judeca după aprecierea activității lor, dată de către șomeri. Aceasta este ilustrată în următorul tabel.

Tabelul 29.

Aprecierea activității birourilor de încadrare în câmpul muncii (în % față de grupul șomerilor)

Vă satisface activitatea Centrelor pentru încadrare în câmpul muncii?	%%
Da	11,4
Nu	35,7
Nu pot da răspuns	52,9
În total	100

Primul lucru care merită să fie menționat, mai mult de 50% din respondenți nu posedă o opinie despre activitatea birourilor pentru încadrare, deoarece nu s-au adresat și nu le vizitează. Al doilea, cota celor satisfăcuți de activitatea birourilor este de trei ori mai mică decât a celor nesatisfăcuți, respectiv 11,4% și 35,7%. Aprecierile respondenților denotă faptul că în raporturile dintre cele două părți există încă multe probleme nerezolvate.

Respondenții numesc, în primul rând, organizarea mai bună a informării șomerilor despre locurile vacante și acordarea de ajutor în sporirea calificării. 26,8% din respondenți consideră că este nevoie de o bază mai largă de date (neînvechite) despre locurile vacante de muncă, de selectarea cadrelor prin intermediul birourilor, același număr indică la sporirea atenției față de recalificarea profesională, ținându-se cont de doleanțele șomerilor. Șomerii consideră (23,8%) că în calitate de sarcină primordială se impune participarea birourilor la perfecționarea actelor normative în domeniul dreptului muncii. Firește că această problemă nu intră în competența birourilor, dar șomerii consideră că anume acestea acumulează mai multe argumente în scopul perfecționării activității statului pe piața forțelor de muncă. Pentru populație birourile sunt o structură unică în realizarea contactelor practice dintre șomeri și stat în problemele încadrării în câmpul muncii.

Concluzii

Șomajul, cu regret, este unul din componentele care caracterizează economia aflată în tranziție. Acest fenomen nou pentru țările din spațiul post-sovietic este generat, în linii mari, de două circumstanțe: în primul rând, de scăderea considerabilă a ritmului activității economice (din prima jumătate a anilor 90), iar în al doilea – de criza stabilă în economie, urmată de anumite modificări structurale în industrie (reducerea sectorului de stat și procedurile de falimentare a întreprinderilor), în agricultură (reforma funciară și formarea unor tipuri noi de întreprinderi agricole), în sfera serviciilor – orientarea deplină spre sectorul privat, în primul rând, a antreprenoriatului mic și mijlociu.

În rezultatul acestor procese complexe și complicate, în schimbul “încadrării depline în câmpul muncii”, pe care o oferea economia planificată, s-a afirmat piața forțelor de muncă, bazată pe solicitare și ofertă, pe concurență.

Informația despre șomaj, livrată de statistica de stat, este bazată, pe de o parte, pe registrele Serviciului încadrării în câmpul muncii al Ministerului Muncii și asistenței sociale, iar pe de alta, pe rezultatele cercetărilor oficiale (în baza Anchetei forței de muncă, Investigațiilor bugetului gospodăriei individuale), efectuate periodic de către Departamentul de statistică și sociologie (DSS) în conformitate cu metodologia BIM.

La fel precum în alte state aflate în stare de tranziție economică, în Republica Moldova numărul șomerilor înregistrați oficial este relativ mic: circa 10 mii în 1993 și 34 mii – în 2000 (0,7% și 1,9% din numărul total al populației economic active).

Începând cu 1998, DSS cercetează nivelul șomajului în conformitate cu metodologia BIM. Pentru anul 2000 s-a stabilit numărul de 140 mii de șomeri, sau 8,5% din populația economic activă.

De rând cu evaluările oficiale ale nivelului șomajului, în Republica Moldova există alte aprecieri ale proporțiilor acestui fenomen, mult mai largi. Este vorba de cota populației, care-și asigură o “autoprotecție” prin intermediul încadrării autonome într-o activitate economică, dispune de anumite câștiguri periodice sau se află formal în listele celor încadrați într-o activitate economică, dar nu primește salarii sau este impusă să se afle în concediu câte 2-3 luni, “în concediu din inițiativa administrației”, sau alte forme. Pentru Republica Moldova, unde jumătate din populație locuiește în mediul rural, nu este mai puțin actual nici fenomenul șomajului latent în agricultură. În plus – migrația în masă a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, a unui câștig după hotarele țării.

Ținând cont de toate aceste circumstanțe, devine clar că șomajul în Republica Moldova (variind oficial de la 2% la 8,5%, sau 14-20% în conformitate cu informația neoficială) este o chestiune dificilă și complexă, care afectează nu doar economia, ci și starea psihică a individului, familiei, localităților.

În cadrul realizării sondajului sociologic “Șomajul în Moldova” s-a pus problema aprecierii stării lucrurilor pe piața forțelor de muncă și a șomajului de către populația țării în direct. Analiza rezultatelor sondajului a dus la câteva concluzii clare.

1. Procesul tranziției a influențat profund viața aproape a tuturor persoanelor care locuiesc în Republica Moldova. Unor oameni le-a oferit posibilitatea asimilării de noi deprinderi și de instruire, încadrării în activitatea de antreprenoriat în sectorul nou privat, aflat în continuă amplificare, de schimbare a locului de trai sau/și de muncă prin migrația în alte țări. Pentru alții această perioadă a generat probleme considerabile, de rând cu concediile forțate, având popularitate vastă în cadrul întreprinderilor de stat, implicarea unor activități neformale, sporirea șomajului și a sărăciei, reducerea rețelei asigurării sociale. Toate aceste circumstanțe au mărit în mare măsură *mobilitatea forței de muncă*, fenomen pe care statistica oficială nu-l înregistrează nici pe departe deplin.
2. *Nivelul șomajului evident*, în conformitate cu rezultatele sondajului, este evaluat cu 6,2% (aprecierea dată de DSS în anul 2000 – 8,5%). Totodată, aproape o treime din persoanele încadrate în câmpul muncii se află în stare de șomaj latent (săptămână redusă de muncă, concedii din inițiativa administrației etc.). Numai 20,3% din șomeri s-au concediat în conformitate cu decizia personală, pe când 79,7% au fost concediați din cauza reducerii statelor sau lichidării întreprinderii. Concedierile se realizează mai mult din cauza salariilor mici (56,2%), reținerii cronice a salariilor sau refuzul proprietarului de a-l achita (18,7%).
3. *Durata șomajului*. Spre regret, predomină șomajul cronic de durată – 73,3%. 11,7% alcătuiesc persoanele aflate în șomaj timp de 6-12 luni. 15,0% din respondenți sunt în șomaj mai puțin de 6 luni.
4. *Mobilitatea șomerilor* este foarte înaltă: 30,5% din șomeri au fost încadrați în activitate la ultimul loc de muncă nu mai mult de un an, o perioadă nu mult mai mare, de doi ani, au indicat 6,8%.
5. *Specialitățile (profesiile) șomerilor*. Cea mai mare parte a șomerilor au specialități muncitoare – din domeniile industriei, construcției, agriculturii (63,8%). Pe locul doi, cu 15,5%, se află specialiștii din cultură, învățământ și ocrotire a sănătății. Cu anumite probleme se confruntă lucrătorii administrativi, atât din structurile de stat, cât și din cadrul întreprinderilor, fapt determinat de restructurarea întreprinderilor și procesul permanent de reorganizare a administrației de stat – centrale și locale. Căutarea unui serviciu prezintă o problemă deosebit de mare pentru persoanele cu o vechime mică în muncă și pentru cele ale căror specialitate nu este solicitată în condițiile economiei de piață.
6. *Aspectul regional*. Divizarea șomerilor în conformitate cu tipul de localitate (urban-rural) indică la predominarea acestui fenomen în forma lui declarată (evidentă) în orașe și latentă – la sate. Cu toate că mai mult de 40% din șomeri locuiesc în municipiile Chișinău și Bălți, anume acolo există posibilități mai largi de căutare a unui loc de muncă. În localitățile rurale au fost depistate 34,4% șomeri, aceasta în condițiile când populația satească alcătuiește 50 la sută din numărul ei total pe țară. Populația orașelor mici (10-15 mii oameni) se află în cea mai defavorabilă situație, deoarece, spre deosebire de locuitorii satelor, nu posedă atât pământ în proprietate, cât nici o cotă mică care le-ar oferi careva surse de existență.
7. *Parametri sociali ai șomajului*. Aspectele demografice ale șomajului (sex, vârstă) în Republica Moldova sunt în linii generale asemănătoare celor din alte țări cu o

economie în tranziție: *femeile* sunt supuse riscului șomajului într-o măsură mai mare (57,0%), aceeași situație fiind caracteristică pentru *tineri și persoanele aflate în prag de pensionare*.

Totuși, trebuie să se țină cont de altă circumstanță, în conformitate cu care *în situația cea mai dramatică se află populația în vârstă de 24-34 ani*: cota șomerilor în categoria dată este cea mai înaltă – 29,1%, adică cu 10 puncte mai înaltă decât în cadrul întregii populații economic active (19,7%). Între timp, anume această categorie se află în perioada afirmării profesionale și sociale: definitivarea studiilor, căpătarea abilităților profesionale și crearea familiei.

Este contingentul care a intrat în vârstă economic activă deja în condițiile economiei de piață. Lipsa unui loc de muncă pentru aceste persoane este cauza principală a faptului, că anume acest grup de 25-34 de ani alcătuiește mai mult de 70% din migranții, plecați după hotare în scopul încadrării în muncă.

Factorul instruire. Criza economică de durată, scăderea considerabilă a nivelului activității în industrie și în producția caracterizată de un nivel tehnologic înalt sunt cauze ale faptului că 22,5% din șomeri alcătuiesc persoanele cu studii superioare, iar 32,5% - cu studii medii de specialitate. Instruirea este o resursă importantă a populației Republicii Moldova în adaptarea la condițiile noi ale economiei de piață. Însă dacă în viitorul apropiat situația economică nu se va ameliora, această prioritate va fi pierdută într-un mod catastrofal.

Paleta etnică a șomajului. Șomajul a afectat în cea mai mică măsură etnicii moldoveni, ucraineni și bulgari; mai mult manifestându-se în cazul rușilor și găgăuzilor. Cea din urmă situație, probabil, se explică prin faptul, că minoritatea rusă este concentrată în mediul urban, unde nivelul șomajului este mai înalt, iar în Găgăuzia, unde sectorul agrar ocupă 90% din economie, își spun cuvântul anumite limitări naturale și economice.

Relațiile familiale. Câmpul social al șomajului nu-i localizează doar pe oamenii care au pierdut serviciul. 61,3% din șomeri sunt căsătoriți, iar aceasta înseamnă că familiile lor se află, la fel, sub presiunea șomajului. În 75,0% din familiile date sunt și copii, inclusiv în 44,1% - doi și mai mulți. Lipsa unui loc de muncă pentru părinți în cadrul țării îi impune pe mulți din ei să plece după hotare, fapt care influențează negativ asupra stării sănătății, educației și instruirii copiilor lor.

8. *Atitudinea față de șomaj, veniturile.* Populația Republicii Moldova, aflată în condiții de spațiu post-sovietic, se adaptează dificil la șomaj: 53,2% din șomeri consideră că acest fenomen este rușinos și nu poate fi acceptat. Dar aproximativ 20% cred că șomajul este o realitate a economiei de piață care, pe lângă toate celea, îi face pe oameni să aprecieze la justă valoare locul său de muncă. 49,3% din șomeri se confruntă cu o insuficiență critică de mijloace de existență, doar 10,7% din respondenți apreciind starea lor ca favorabilă. Printre cei din urmă, se pare, sunt persoanele care nu au copii, cu o asigurare materială destul de înaltă, având economii sau beneficiind de ajutorul rudelor etc. Un ajutor suplimentar aceștia îl au din câștigurile accidentale sau din gospodăria auxiliară. *Doar 5% din șomeri își asigură existența din contul indemnizației de șomaj, asigurate de către stat.*
9. *Căutarea unui serviciu.* Majoritatea șomerilor dau dovadă de activism și inițiativă în căutarea unui loc de muncă – se adresează prietenilor și rudelor (77,9%) sau direct celor care oferă loc de muncă (41,2%). Numai 35,3% din șomeri sunt înregistrați în

centrele de stat de încadrare în câmpul muncii, iar 7,3% s-au adresat unor firme particulare cu asemenea destinație.

Criteriul de bază pentru majoritatea șomerilor (38,5%) este salariul de proporții suficiente (chiar în cazul realizării unei activități neinteresante sau de calificare joasă). Numai 10,2% au pomenit autorealizarea profesională. La fel de importante sunt considerate condițiile de muncă.

42,7% dintre șomeri consideră emigrarea după hotare în scopul angajării în câmpul muncii o ieșire din situație, numind printre țările căror dau prioritate statele din bazinul Mării Mediterane, iar mai accesibile – Rusia și România, în care adaptarea umanitară și socială se realizează mai repede.

10. *Șomerii și statul.* Susținerea șomerilor de către stat se realizează prin mai multe forme: prin Programul de stat pentru încadrare în câmpul muncii, efectuarea unor reforme structurale, stimularea antreprenoriatului, organizarea activităților sociale etc.

Dar în activitatea cotidiană, în practică, șomerii colaborează cu statul în două moduri:

a) prin contactarea centrelor de încadrare în câmpul muncii (înregistrare, instruire, oferire de loc de muncă) și b) primirea indemnizației pentru șomaj.

Ordinea primirii indemnizației pentru șomaj și volumul ei sunt determinate, în primul rând, de posibilitățile financiare ale statului. Iar acestea mai sunt limitate.

În cât privește Centrele, în activitatea lor mai există multe rezerve. De ajuns să pomenim că 52,9% din șomeri nu s-au adresat pentru servicii, și numai 11,4% sunt satisfăcuți de activitatea lor.

În așa mod, rezultatele sondajului sociologic prezintă o informație vastă în scopul analizei situației și determinării căilor de perfecționare a funcționalității pieței forțelor de muncă în cadrul politicii de stat a încadrării în muncă în Republica Moldova.

A. Instrucție pentru coordonatori și operatorii de interviu

În cadrul sondajului sociologic “Șomajul în Moldova” în scopul selectării respondenților în mediile urban și rural s-a utilizat metoda foii de deplasare. Fiecare foaie de deplasare traversa unul sau mai multe sectoare ale orașului în dependență de mărimea lui și amplasarea teritorială.

1. ***Selectarea raioanelor, sectoarelor.*** Numărul sectoarelor alese ale orașului/satului trebuie să reprezinte toate structurile existente ale localității. Dacă orașul/satul nu este oficial împărțit în raioane, dar grație condițiilor istorice acestea există și prezintă o structură specifică a localității, selectarea străzilor trebuie să se facă în conformitate cu această diversitate.

Atenție! Selectarea structurilor urbei/satului trebuie să se facă cu respectarea condiției de reflectare cât mai deplină a structurii diversificate specifice a localității.

2. ***Selectarea străzilor.*** Străzile selectate trebuie să fie amplasate la distanțe destul de mari una de alta, pentru a oferi posibilitatea cercetării opiniei atât a locuitorilor caselor private cu un singur nivel, cât și ai raioanelor noi, centrale, cu blocuri cu mai multe etaje. Pe fiecare rută trebuie să fie chestionați cel puțin 10 oameni.

Dacă există o divizare convențională a satului în partea veche și nouă, este nevoie de a realiza chestionarea pe două străzi, amplasate respectiv în aceste două părți – nouă și veche.

3. ***Selectarea caselor.*** Este nevoie de a stabili numărul caselor, clădirilor, căminelor etc. pe ambele părți ale străzii selectate. Toate clădirile cu menire socială, magazinele și altele nu sunt incluse în listă.

Pentru a determina casele în care se va realiza chestionarea, trebuie să fie împărțit numărul total al blocurilor locative/caselor de pe stradă la numărul anchetelor. În asemenea mod va fi stabilit pasul, utilizat în identificarea caselor în care urmează să fie realizată chestionarea. De exemplu: $140 : 10 = 14$ (pasul). Chestionarea va fi efectuată în fiecare a 10-a casă.

Prima casă de pe strada unde se efectuează chestionarea este definită în următorul mod: pasul (14) este împărțit la 2: $14 : 2 = 7$; în asemenea mod începând cu casa nr.7.

Chestionarea se realizează pe ambele părți ale străzii – începând cu partea impară și întorcându-ne pe cea pară. Dacă nu ajunge numărul de case de pe strada dată, sunt selectate case de pe strada paralelă.

4. ***Selectarea apartamentelor.*** În cazul unor blocuri cu mai multe etaje, numărul apartamentelor (de exemplu, 120) este împărțit la 5 (un număr aleator), astfel chestionarea începând de la apartamentul cu numărul 24.

În cazul refuzului de a răspunde la întrebări, se trece în următorul apartament în ordinea crescândă a numerelor.

Atunci când avem de a face cu o casă cu un etaj, procedăm în următorul mod: o casă este echivalentă unui apartament. Dacă în această casă este mai mult de un apartament, folosim regula indicată mai sus.

5. ***Selectarea respondentului în familie.***

- a) Operatorul de interviu, intrând în apartamentul ales și primind permisiunea de a realiza chestionarea, stabilește numărul total de membri maturi ai familiei

(începând cu vârsta de 15 ani) care locuiesc în acest apartament. Persoanele care lipsesc un termen de durată, făcându-și serviciul armat, fiind în deplasare, concediu, penitenciar etc., sau având viză de reședință în casa dată, dar locuind pe altă adresă, venite în ospetie sau locuind temporar, nu participă la procedura eșantionării.

- b) Operatorul de interviu alcătuiește lista tuturor celor care locuiesc în casa dată și-i notează în conformitate cu data lor de naștere, din ianuarie și până în decembrie. Se notează doar ziua de naștere, altă informație (cu referință la sex, vârstă etc.) nu se include în listă.

Este selectat pentru chestionare respondentul, care a sărbătorit primul în familie ziua de naștere (de la începutul anului). Dacă doi oameni au sărbătorit în aceeași zi, chestionării este supus oricare din aceștia.

- c) În cazul când persoana care a fost selectată pentru chestionare lipsește în timpul dat, operatorul de interviu trebuie să afle timpul când se va întoarce și, dacă este nevoie, să-l viziteze pe respondent a doua sau a treia dată.
- d) În cazul refuzului sau când după două (două!) vizite repetate chestionarea nu s-a realizat, se trece la următorul apartament în ordine crescândă (în oraș), sau la următoarea casă (în sat).

Regulă generală: o casă, un apartament, un respondent!

Reguli de completare a chestionarului:

1. Întrebările cu referință la locul de muncă din compartimentele 0 și A țin de săptămâna trecută, începând cu ziua de luni și până duminică inclusiv.
2. La toate întrebările, în afară de A19, A20, A25, B3, B22, B26 și B30 trebuie să se ofere un singur răspuns.
3. La întrebările A22, A8, A13, B7, B8, B9 și B23 răspunsurile trebuie notate de către operatorul de interviu în forma, în care au parvenit de la respondent.
4. La întrebările A22, A23, B54 și B55 trebuie completat întreg rândul.
5. Literele și cifrele care urmează după semnul “→” indică la compartimentul și numărul întrebării la care operatorul de interviu trebuie să treacă pentru a continua.
6. Dacă semnul “→” lipsește și nu este urmat de vreo literă sau cifră, trebuie să se treacă la următoarea întrebare în ordinea obișnuită.
7. Toate variantele (!) de răspunsuri sunt citite de către operatorul de interviu în voce și deplin.
8. Nu sunt date citirii variantele de răspuns “Nu pot răspunde” și “Nu știu”, ele vor fi indicate doar în cazul când respondentul cu bună seamă nu are un răspuns.

B. Chestionar

Sondajul sociologic „Șomajul în Moldova”

Anchetă

Județul _____
Municipiul/ Sector _____
Sectorul municipiului _____
Orașul/ Comuna _____
Satul _____
Strada _____
Casa, apartamentul _____

A completat (operator) _____
A verificat (controlorul) _____
Data completării _____

Chișinău, 2001

Bună ziua! Mă numesc (numele, prenumele, patronimicul) Eu reprezint organizația Nonguvernamentală Centrul de Investigații Strategice și Reforme. Noi petrecem regulat chestionarea populației țării privind diverse probleme.

Permiteți-mi să Vă adresez câteva întrebări. Vă asigur că aceste date vor fi folosite anonim și doar într-un mod generalizat.

Informația primită de la Dvs., va permite de a introduce corective în politica de stat privind ocuparea forței de muncă. Mulțumim.

Compartimentul 0:

1. Spuneți vă rog, în cursul săptămânii trecute ați lucrat pentru salariu sau alte venituri în bani ori în natură?

Da..... 1 → A1

Nu 2

1a. Dvs. ați spus că săptămâna trecută nu ați avut un asemenea loc de muncă sau ocupație. Dar poate că Dvs. aveți un loc de muncă sau ocupație la care ați fost temporar absent sau nu ați putut să o profesați?

Spre exemplu, ați fost în concediu de odihnă, de studii, de maternitate, îngrijirea copilului (până la 1,5 sau 3 ani) sau al unui membru de familie; posibil Dvs. ați fost bolnav(ă), accidentat(ă), ați folosit zilele libere, ați fost în grevă sau în conflict de muncă, ați fost la studii sau perfecționare profesională; V-ați aflat în șomaj tehnic din cauza lipsei clienților, comenzilor, materiei prime, combustibilului, energiei electrice ș.a., dar întrețineți legătura formală cu întreprinderea; în sfârșit acestea puteau fi și condiții meteorologice nefavorabile pentru executarea obligațiilor de serviciu sau alte motive.

Da 1 → A1

Nu 2

1b. Deci Dvs. nu ați avut un loc de muncă sau ocupație la care ați fost temporar absent, dar posibil Dvs. ați efectuat lucrările enumerate mai jos în întreprindere individuală, gospodărie țărănească sau gospodărie auxiliară personală?

Da 1 → A1

Nu 2

1c. Care este situația Dvs. la moment?

V-ați găsit un loc de muncă și veți începe activitatea în perioadă apropiată ...1

Temporar nu aveți loc de muncă2

Elev(ă) sau student(ă)3

Pensionar(ă) (pensia pentru limita de vârstă, de invaliditate, pentru pierderea întreținătorului).....4

Casnică5

Sunteți militar în termen, sânt colaborator al organelor Afacerilor interne6 → B41

Altă situație (indicați)7

2. Am înțeles că săptămâna trecută nu ați avut un loc de muncă permanent sau o ocupație, dar posibil Dvs. ați avut o activitate ocazională sau excepțională chiar remunerată?

Spre exemplu, ați cusut pentru cineva o rochie, ați dus pe cineva cu automobilul, ați ajutat pe cineva la reparația apartamentului, automobilului, ați cumpărat și ați adus acasă cumpărăturile, ați îngrijit bolnavii sau ați făcut altceva pentru care vi s-a plătit? Poate ați ajutat un membru al familiei sau o rudă în magazin, în gospodărie sau întreprindere, care îi aparține?

Atenție! Activitățile exclusiv dezinteresate de cantate sau benevole, casnice, recreative nu se iau în considerație.

Da1 → **A1**
Nu2 → **B1**

Compartimentul A:

A1. Care a fost statutul Dvs. ocupațional?

Salariat1
Patron 2 → **A7**
Pe cont propriu3
Ajutor familial 4 → **A5**
Membru de cooperativă5

A2. Ați fost angajat(ă) permanent sau temporar?

Permanent1 → **A4**
Temporar2

A3. Care este motivul principal pentru care ați fost angajat(ă) temporar?

Studii, stagiere1
Perioadă de probă 2
Nu am găsit un loc de muncă permanent3
Nu am dorit un loc de muncă permanent4
Altă cauză5

A4. Care este forma de proprietate a unității economice în care ați lucrat?

Publică 1 → **A7**
Privată 2 → **A7**
Mixtă (publică și privată) fără participarea capitalului străin 3 → **A7**
Străină 4 → **A7**
Mixtă cu participare străină 5 → **A7**

A5. Ați lucrat într-o gospodărie auxiliară personală?

(V-ați ocupat cu îngrijirea animalelor, cultivarea terenurilor sau alte lucrări agricole, comercializarea produselor obținute din gospodăria proprie).

Da1
Nu2 → **A7**

A6. În general, producția obținută în gospodăria Dvs. (brută sau prelucrată) este destinată consumului propriu sau și pentru comercializare?

Numai consumului propriu1
Pentru consum propriu și comercializare 2

A7. Indicați locul de muncă sau ocupația de săptămâna trecută, care a constituit sursa de bază a veniturilor Dvs.:

A8. Indicați forma organizatorico-juridică a întreprinderii, unde Dvs. ați lucrat săptămâna trecută:

A9. Câți ani lucrați la ultimul loc de muncă? (indicați anii lucrați)

< 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 >
|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|

A10. Programul săptămânal de lucru al Dvs. este complet sau parțial?

Complet 1 → A12
Parțial 2

A11. Care a fost motivul principal pentru care ați lucrat cu program săptămânal parțial?

Studiile sau perfecționarea profesională1
Boala sau invaliditatea2
Nu am găsit un loc de muncă cu program complet3
Am fost transferat(ă) din inițiativa administrației la program de lucru parțial4
Nu am dorit loc de muncă cu program complet (inclusiv din cauza vârstei)5
Responsabilitățile familiale (inclusiv concediul de maternitate)6
Alt motiv7

A12. Ați putea indica durata medie obișnuită a săptămânii Dvs. de lucru în activitatea principală?

Da1
Nu (are un program de lucru flexibil) 1 → A14

Atenție! Se referă la întrebările 13 și 14.

Nu se include timpul de transport la și de la locul de muncă.

A13. Care este durata medie obișnuită a săptămânii Dvs. de lucru în ore?

A14. Câte ore de facto ați lucrat săptămâna trecută în activitatea principală? _____

- Dacă numărul de ore lucrate (A14) este **mai mic** decât durata obișnuită (A13) sau este **egal cu zero** → A15
- Dacă numărul de ore lucrate (A14) este **mai mare** sau este **egal** cu durata obișnuită (A13) → A17

A15. Care a fost motivul principal pentru care ați lucrat mai puțin sau deloc?

Concediu:

- de odihnă (inclusiv de studii)	1
- de maternitate	2
- medical	3
- pentru îngrijirea copilului până la 3 ani	4
- din cont propriu	5
Șomaj tehnic (lipsa materiei prime, energiei, comenzilor sau a clienților etc.) ...	6
Grevă sau conflict de muncă	7
Studii sau perfecționarea profesională	8
Orar flexibil	9
Zile libere sau sărbători	10
Responsabilități familiale (fără concediul de maternitate)	11
Condiții meteorologice nefavorabile	12
Începerea sau schimbarea slujbei	13
Încetarea slujbei fără începerea alteia	14
Boală sau accident	15
Alt motiv	16

A16. Ați intrat în concediu din inițiativa administrației unității (patronului), pentru că nu aveați de lucru?

Da	1
Nu	2

A17. Credeți că la întoarcerea în unitate veți fi asigurat cu loc de muncă?

Da	1
Nu	2

A18. Credeți că eliberarea personalului din perioada apropiată vă va afecta și pe Dvs.?

Foarte probabil	1
Posibil	2
Puțin probabil	3
Practic exclus	4

A19. Ce o să întreprindeți, dacă veți fi șomer? (puteți alege nu mai mult de două variante de răspuns)

O să-mi caut un serviciu după specialitate	1
Voi fi nevoit să mă recalific	2
Mă voi duce la orice serviciu	3
Voi încerca să-mi deschid propria afacere	4
Voi trăi din pensie	5
Voi trăi din economii	6

A20. În cazul unor probleme la întreprindere, la ce compromisuri sunteți gata pentru a rămâne acolo? (puteți alege nu mai mult de două variante de răspuns)

Să însușesc o specialitate nouă	1
Să lucrez asupra calificării profesionale	2
Să lucrez cu program parțial și respectiv să primesc un salariu mai mic	3
Să lucrez mai intensiv	4
Să trec la un loc de muncă mai puțin interesant sau cu o calificare profesională mai joasă	5

Să trec la un loc de muncă mai puțin plătit	6
Să trec la un program de lucru mai puțin convenabil	7
Să lucrez la orice loc de muncă	8

A21. Aveți un loc de muncă suplimentar, care este plătit? (se exclude munca peste programul prevăzut)

Nu am și nici nu vreau	1
Nu am, dar aș vrea	2
Da, am	3

A22. De ce în țară unii oameni se confruntă cu greutăți cu caracter material? (mai jos sunt expuse variantele de răspuns) Cu care din ele sunteți de acord și cu care nu?

		Sunt de acord	Nu sunt de acord
1	Pentru că ei sunt ghinionști	1	2
2	Pentru că sunt lenoși și nu au inițiativă	1	2
3	Pentru că în societate există nedreptate	1	2
4	Este o latură inevitabilă a progresului contemporan	1	2
5	Nici o variantă de răspuns	1	2
6	Nu știu	1	2

A23. Mai jos sunt expuse câteva motivări ale omului pentru muncă. Chiar dacă nu aveți un loc de muncă permanent, spuneți vă rog: care dintre aceste motivări Vă caracterizează?

	Sunt de acord	Nu sunt de acord	
1	1	2	Lucrez conform principiului, cu cât mai mult îmi plătesc, cu atât mai mult lucrez
2	1	2	Dacă am să pot, am să lucrez mai bine, indiferent de salariu
3	1	2	Munca este un mijloc de supraviețuire; dacă va apărea posibilitatea de a nu lucra, voi profita de ea
4	1	2	Primesc satisfacție de la muncă, dar nu voi permite ca ea să fie piedică pentru alte ocupații
5	1	2	Munca mea este cel mai important lucru în viață

A24. Sunteți satisfăcut de locul Dvs. de muncă actual?

Da	1
Nu	2
Greu de spus	3

A25. Din ce cauză nu sunteți satisfăcut de locul Dvs. de muncă?

Salariul mic	1
Perioade dese de inactivitate în muncă	2
Restanțe la plata salariului	3
Refuzul de a plăti salariile	4
Conflicte în colectiv	5

Necoresponderea lucrului cu calificarea profesională	6
Caracterul temporar al lucrului	7
Posibilitatea de a pierde locul de muncă	8
Relațiile cu administrația	9
Durata zilei de lucru prea mare (10-12 ore și mai mult)	10
Condițiile de muncă ne satisfăcătoare (curent, nu se încălzesc încăperile etc.) ..	11
Altele (indicați)	12

A26. Amintiți-vă vă rog, încă în perioada studiilor, de ce țineați cont mai mult în alegerea profesiei (un singur răspuns)?

Concordanța cu caracterul meu	1
Semnificația socială	2
Exemplul părinților, cunoscuților, prietenilor	3
Îmi plăcea mult profesia respectivă	4
Prestigiul profesiei	5
Solicitarea profesiei pe piața muncii	6
Așa s-a întâmplat împotriva voinței mele	7
Altă cauză (indicați)	8

A27. Pentru ce considerați că există Oficiul Forței de Muncă (OFM), bursa muncii? Mai jos sunt expuse 5 variante de răspuns. Alegeți răspunsul care în cea mai mare măsură corespunde părerii Dvs.

Pentru a da o oarecare protecție omului în situația social-economică precară (de a primi subvenții, de a nu întrerupe stagiul de lucru etc.)	1
Dă posibilitate șomerilor de a-și găsi un loc de muncă după profesie (specialitate)	2
Dă posibilitate de recalificare profesională - dobândirea unei profesii noi	3
Dă posibilitate de a se angaja cu orice profesie (specialitate), solicitată pe piața muncii; pentru a câștiga bani buni	4
Bursa muncii dă naștere speranțelor false pe seama statului, dar nu pe sine însuși, de aceea nu este nevoie de ea	5

A28. Cărei păături sociale aparțineți?

Pătura socială joasă	1
Pătura socială medie	2
Pătura socială superioară	3

A29. Cu care opinie despre șomaj, mai jos menționată, sunteți de acord?

Șomajul în țara noastră este inadmisibil	1
Este un fenomen pe deplin admisibil	2
În proporții mici chiar este benefic	3
Șomajul este necesar pentru administrarea eficientă a gospodăriei	4
Îmi este dificil de a da un răspuns	5

A30. Vă gândiți să vă găsiți un loc de muncă peste hotare?

Da	1
Nu	2
Greu de spus	3

- A31. Dacă da, unde veți căuta un loc de muncă, în ce țară veți încerca să plecați?**
România	1
Rusia	2
Ucraina	3
Germania	4
Italia	5
Portugalia	6
Spania	7
Altă țară (indicați, care anume)	8
- A32. Ce atitudine aveți față de șomeri?**
Îi compătimesc	1
Încerc să-i ajut în căutarea locului de muncă	2
Consider că sunt singuri vinovați că și-au pierdut locul de muncă	3
Îi dezaprob	4
Indiferent	5
Greu de spus, nu știu	6
Altceva (indicați, ce anume).....	7
- A33. Care din evaluările de mai jos caracterizează veniturile Dvs. actuale?**
Bani sunt suficienți pentru a-mi satisface toate dorințele	1
Bani sunt suficienți numai pentru a procura produsele necesare și îmbrăcăminte	2
Bani sunt suficienți doar pentru procurarea produselor alimentare	3
Bani nu sunt suficienți chiar și pentru procurarea produselor alimentare	4
- A34. Cât timp considerați că puteți să trăiți fără un loc de muncă permanent?**
Până la 1 lună	1
Până la 2 luni	2
Până la 3 luni	3
Până la 6 luni	4
Până la 12 luni	5 → C1

Interviewator, treceți la compartimentul C

Compartimentul B

- B1. Ați lucrat vreodată pentru salariu, sau alte venituri în bani ori în natură?**
Da	1
Nu	2 → B15
- B2. Care este motivul principal pentru care ați încetat să lucrați? (un singur răspuns!)**
Dorința de a găsi un loc de muncă mai bun	1 → B3
Schimbarea domiciliului	2 → B7
Concediat(ă) sau reducere de personal	3 → B4
Lichidarea întreprinderii, falimentul	4 → B7
Începerea studiilor sau pregătirea pentru acestea	5 → B7
Concediu de maternitate	6 → B7
Motive familiale	7 → B7

Demisia8 → B7
 Altceva (indicați).....9 → B7

B3. Ce nu v-a aranjat la locul de muncă vechi de ați dorit unul mai bun?

Salariul mic1 → B7
 Perioade dese de inactivitate în muncă2 → B7
 Restanțe la plata salariului3 → B7
 Refuzul de a plăti salariile4 → B7
 Conflicte în colectiv5 → B7
 Necorespunderea lucrului cu calificarea profesională6 → B7
 Caracterul temporar al lucrului7 → B7
 Posibilitatea de a pierde locul de muncă8 → B7
 Relațiile cu administrația9 → B7
 Durata zilei de lucru prea mare (10-12 ore și mai mult).....10 → B7
 Condițiile de muncă ne satisfăcătoare (curent, nu se încălzesc încăperile etc.)11 → B7
 Altele (indicați).....12 → B7

B4. Din ce cauză ați fost eliberat din funcție?

Schimbarea profilului întreprinderii1
 Închiderea întreprinderii2
 Reducerea volumelor de producție și eliberărilor din funcții în masă3
 Altceva (indicați ce anume)4

B5. Cum ați reacționat la eliberarea Dvs. din funcție?

Indiferent1
 Cu mine s-a procedat incorect2
 Eram pregătit către eliberarea din funcție3
 Altceva (indicați ce anume)4

B6. V-a surprins eliberarea din funcție?

Da1
 Nu2
 Greu de spus3

B7. Când ați încetat să lucrați sau să vă ocupați cu altă ocupație, de pe urma căreia aveți venit?

Indicați anul _____ luna _____

B8. Indicați ultimul locul de muncă sau ultima ocupație, care a constituit sursa de bază a veniturilor Dvs.:

B9. Indicați forma organizatorico-juridică a întreprinderii, unde Dvs. ați lucrat ultima dată:

B10. Câți ani lucrați la ultimul loc de muncă? (indicați anii lucrați)

< 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 >
|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|

B11. Amintiți-vă vă rog, încă în perioada studiilor, de ce țineți cont mai mult în alegerea profesiei (un singur răspuns)?

Concordanța cu caracterul meu1
Importanța socială2
Exemplul părinților; cunoscuților, prietenilor3
Îmi plăcea mult profesia respectivă4
Prestigiul profesiei5
Solicitarea profesiei pe piața muncii6
Așa s-a întâmplat împotriva voinței mele7
Altă cauză (indicați)8

B12. De câte ori ați rămas fără loc de muncă (ocupație) și ați fost din nou angajat, începând cu 1990? _____

B13. Unde ați lucrat la ultimul loc de muncă?

Întreprindere de stat1
Întreprindere privată2
Întreprindere de arendă3
Întreprindere mixtă4
Singur mă asiguram cu loc de muncă5
La persoane particulare ca salariat6
În cooperativă7
Mă ocupam cu activitate individuală8
Altceva (indicați ce anume)9

B14. Care a fost statutul Dvs. ocupațional la ultimul loc de muncă?

Salariat1
Patron2
Pe cont propriu3
Ajutor familial4
Membru de cooperativă5

B15. Ați căutat săptămâna trecută un alt loc de muncă?

Da1 → B17
Nu2

B16. Dacă nu ați căutat săptămâna trecută de lucru, care a fost motivul?

Deja am găsit și trebuie să încep activitatea în timpul cel mai apropiat ...1 → B19
Am așteptat rezultatele unui concurs sau interviu2 → B19
Am așteptat reluarea unei activități (primirea din nou) la ultimul loc de muncă3 → B23
Am întreprins măsuri pentru începerea unei afaceri proprii și aștept rezultatele4 → B23
Trebuie să încep serviciul militar obligatoriu5 → B42
Nu am dorit să lucrez (inclusiv din cauza vârstei, pregătirea pentru primirea la serviciu6 → B42
Studiile sau perfecționarea profesională7 → B24
Responsabilități familiale (inclusiv concediu de maternitate)8 → B24

Boală, invaliditate	9→ B24
Am crezut că nu sunt locuri de muncă vacante sau nu știu unde trebuie de căutat	10→B17
Nu mă consider pregătit(ă) profesional	11→B17
Nu am crezut că îmi voi găsi un loc de muncă din cauza vârstei.....	12→ B17
Am căutat mai devreme, dar nu am găsit	13→B18
Altceva	14

B17. Ați căutat un loc de muncă în anul 2000?

Da	1
Nu	2→B24

B18. Ați dori să lucrați, dacă vi s-ar oferi un loc de muncă?

Da	1→B24
Nu	2→B28

B19. Ce fel de loc de muncă ați căutat (sau tocmai ați găsit)?

Ca salariat	1
Pe cont propriu	2→B22
Orice loc de muncă	3→B22

B20. Ce program de lucru ați căutat?

Program de lucru complet	1
Program de lucru parțial	2
Orice program de lucru	3

B21. Unde ați prefera să lucrați?

Întreprindere de stat	1
Întreprindere particulară	2
Întreprindere particulară cu capital străin	3

B22. Care au fost principalele metode folosite de Dvs. în ultimele 4 săptămâni pentru a găsi un loc de muncă? (indicați ce considerați necesar)

Înscrierea la Oficiul Forței de Muncă	1
Acțiuni pentru a începe o activitate pe cont propriu	2
Am apelat la agenții particulare de plasare în câmpul muncii	3
Publicarea de anunțuri	4
Răspuns la anunțuri	5
Contactarea directă a patronilor sau a factorilor responsabili de angajare	6
Am apelat la prieteni, rude, colegi, sindicate	7
Altă metodă în afara celor menționate	8
Nici o metodă	9

B23. De când Dvs. căutați de lucru, așteptați reangajarea sau ați întreprins demersuri pentru activitatea pe cont propriu?

luna _____
anul _____

B24. Ați putea începe lucrul în următoarele 15 zile, dacă s-ar găsi imediat un loc de muncă?

Da	1→B26
Nu	2

B25. Care este motivul principal pentru care nu ați putea începe lucrul în următoarele 15 zile?

Studiile sau perfecționarea profesională	1→B27
Începerea serviciului militar obligatoriu	2→B27
Nu pot sau nu doresc să părăsesc locul de muncă actual	3→B27
Responsabilitățile familiare (inclusiv concediu de maternitate)	4→B27
Boală sau invaliditatea	5→B27
Nu doresc să lucrez (inclusiv din cauza vârstei, pregătire pentru admitere)	6→B27
Sunt ocupat cu lucrul în gospodărie (menaj ș.a..)	7→B27
Alt motiv	8

B26. Care din următoarele motive v-ar determina pe Dvs. să refuzați un loc de muncă? (indicați tot ce considerați necesar)

Schimbarea domiciliului	1
Distanța mare față de casă	2
Ruta din altă localitate	3
Calificarea inferioară	4
Necesitatea efectuării recalificării	5
Lipsa unui contract de angajare	6
Câștiguri mai mici	7
Relații de muncă inadecvate	8
Condiții nefavorabile de muncă	9
Instabilitatea situației economice la presupusul loc de muncă (organizație, întreprindere ș.a.).....	10
Lipsa garanțiilor sociale	11
Aș accepta în orice condiții	12

B27. Care muncă în mai mare măsură v-ar conveni?

Condiții de muncă (apropierea locului de muncă de domiciliu, program de lucru parțial sau lucru peste o zi, condiții bune de lucru)	1
Realizarea proprie (să mă realizez ca specialist și lucrul interesant după conținut)	2
Condiții social-psihologice (relații bune în colectiv, să primesc satisfacție morală de la comunicarea între colegi)	3
Salariu înalt pentru o muncă de înaltă calificare sau de rutină	4
Serviciul care are perspective avantajoase (ridicarea în post, plecări peste hotare, venituri)	5

B28. Care este nivelul minim al salariului pentru care Dvs. ați fi de acord să lucrați? (lei/lună)

Indicați suma în lei	1
Nu știu	2

B29. Ați dori să vă ocupați cu activitatea de antreprenoriat?

Da	1→B31
Nu	2
Greu de spus	3

B30. Dacă nu, atunci de ce?

Nu am capacități, dorință ș.a.	1
Nu am capital	2
Condiții externe nefavorabile (economice, politice, legislative)	3
Nu am cunoștințele necesare	4
Nu pot lucra cu colectivul	5

B31. De la ce a trebuit să vă lipsiți în urma pierderii locului de muncă Dvs. personal, membrii familiei Dvs. în particular și familia Dvs. în întregime? (răspund cei, care au avut mai înainte loc de muncă)

Reducerea cheltuielilor pentru produsele alimentare	1
Reducerea cheltuielilor pentru îmbrăcăminte și încălțăminte	2
Să ne lipsim de la procurarea mobilei, mărfurilor electrice și altor mărfuri de întrebuințare îndelungată	3
Să ne lipsim de la procurarea automobilului, casei, apartamentului	4
Să ne lipsim de plecarea peste hotare	5

B32. Cărei păături sociale aparțineți?

Pătura socială joasă	1
Pătura socială medie	2
Pătura socială superioară	3

B33. Vă gândiți să vă găsiți un loc de muncă peste hotare?

Da	1
Nu	2
Greu de spus	3

B34. Dacă da, unde veți căuta un loc de muncă, în ce țară veți încerca să plecați?

România	1
Rusia	2
Ucraina	3
Germania	4
Italia	5
Portugalia	6
Spania	7
Altă țară (indicați, care anume)	8

B35. Cu care opinie despre șomaj, mai jos menționată, sunteți de acord?

Șomajul în țara noastră este inadmisibil	1
Este un fenomen pe deplin admisibil	2
În proporții mici chiar este benefic	3
Șomajul este necesar pentru administrarea eficientă a gospodăriei	4
Îmi este dificil de a da un răspuns	5

B36. Sunt printre rudele sau prietenii Dvs. șomerii?

Da	1
Nu	2
Greu de spus	3

B37. Ce considerați că trebuie de întreprins și ce o să întreprindeți dacă deveniți șomer?

Voi face tot posibilul să se schimbe situația și cauzele, care dau naștere șomajului	1
Voi căuta un loc de muncă	2
O să mă pun la evidență la OFM și voi primi o profesie nouă	3
Voi acorda mai multă atenție familiei	4
O să mă ocup de menaj, lucrul la vilă, etc.	5
Altceva (indicați ce anume)	6

B38. Cum percep rudele Dvs., prietenii și cunoștințele faptul că sunteți șomer? (un singur răspuns)

Mă compătimesc	1
Încearcă să mă ajute în căutarea unui loc de muncă.....	2
Consideră că sunt singur vinovat că mi-am pierdut locul de muncă	3
Mă dezaprobă	4
Indiferent	5
Greu de spus, nu știu	6
Altceva (indicați ce anume)	7

B39. Spuneți vă rog, care sunt sursele Dvs. de existență?

Proprii	1
Salariul soției /soțului, al copiilor maturi	2
Ajutorul rudelor	3
Indemnizația pentru șomaj	4
Indemnizația proprie a gospodăriei	5
Venituri ocazionale	6
Economii	7
Comerț mărunț de stradă	8
Altă sursă (indicați)	9

B40. Care din evaluările de mai jos caracterizează veniturile Dvs. actuale?

Bani sunt suficienți pentru a-mi satisface toate dorințele	1
Bani sunt suficienți numai pentru a procura produsele necesare și îmbrăcăminte	2
Bani sunt suficienți doar pentru procurarea produselor alimentare	3
Bani nu sunt suficienți chiar și pentru procurarea produselor alimentare	4

B41. Cât timp considerați că puteți să trăiți fără un loc de muncă permanent?

Până la 1 lună	1
Până la 2 luni	2
Până la 3 luni	3
Până la 6 luni	4
Până la 12 luni	5

B42. Ați fost la evidență săptămâna trecută la vreun Oficiu al Forței de Muncă (OFM)?

Da	1→B43
Nu	2→B44

B43. În legătură cu ce problemă va-ți adresat la OFM?

Reducerea cadrelor sau lichidarea întreprinderii, organizației (disponibilizarea forței de muncă)	1
Eliberarea de la locul de muncă din proprie inițiativă	2
Deoarece nu am lucrat demult timp	3
Absolvirea instituției de învățământ (instituție de învățământ superior sau colegiu)	4
Nu am profesie	5

B44. Pentru ce considerați că există Oficiul Forței de Muncă (OFM), bursa muncii? Mai jos sunt expuse 5 variante de răspuns. Alegeți răspunsul care în cea mai mare măsură corespunde părerii Dvs.

Pentru a da o oarecare protecție omului în situația social-economică precară (de a primi subvenții, de a nu întrerupe stagiul de lucru etc.)	1
Dă posibilitate șomerilor de a-și găsi un loc de muncă după profesie (specialitate)	2
Dă posibilitate de recalificare profesională - dobândirea unei profesii noi	3
Dă posibilitate de a se angaja cu orice profesie (specialitate), solicitată pe piața muncii pentru a câștiga bani buni	4
Bursa muncii dă naștere speranțelor false pe seama statului, dar nu pe sine însuși, de aceea nu este nevoie de ea	5

B45. Sunteți satisfăcut de activitatea OFM?

Da	1
Nu	2
Greu de spus	3

B46. Ce nu vă satisface în activitatea OFM?

Indicați _____

B47. In ce direcție considerați că trebuie să se perfecționeze activitatea OFM?

Să dispună de mai multe date veridice (actuale) despre posturile vacante, alegerea cadrelor trebuie realizată doar prin intermediul bursei muncii (centralizat)	1
Extinderea încăperii bursei muncii, computerizarea și asigurarea cu altă tehnică a OFM, mărirea numărului de colaborator	2
De a acorda mai multă atenție perfecționării profesionale la dorința șomerului	3
Perfecționarea legislației muncii	4

B48. Ați primit sau primiți indemnizație pentru șomaj?

Am primit	1
Nu am primit	2
Primesc	3
Nu mai primesc	4

B49. Cât de frecvent vizitați OFM?

Zilnic	1
De câteva ori pe săptămână	2
De câteva ori pe lună	3
De câteva ori pe an și mai rar	4

B50. Vi s-a propus la OFM să însușiți o nouă profesie?
 Da1
 Nu2

B51. Ați acceptat aceste propuneri?
 Da1
 Nu2

B52. Dacă nu, atunci de ce?
 Nu există nici o garanție de angajare în câmpul muncii conform profesiei propuse1
 Nu mă aranjează specialitatea2
 Centrul de pregătire profesională este departe de casă3
 Altceva (indicați).....4

B53. Ați dori să vă găsiți un loc de muncă conform activității principale sau sunteți de acord cu orice loc de muncă?
 Aș fi dorit să-mi găsesc un ioc de muncă conform activității principale1
 Sunt de acord cu orice loc de muncă2
 Greu de spus3

B54. De ce în țară unii oameni se confruntă cu greutăți? (mai jos sunt expuse variantele de răspuns) Cu care din ele sunteți de acord și cu care nu?

		Sunt de acord	Nu sunt de acord
1	Pentru că ei sunt ghinionişti	1	2
2	Pentru că sunt lenoşi şi nu au iniţiativă	1	2
3	Pentru că în societate există nedreptate	1	2
4	Este o latură inevitabilă a progresului contemporan	1	2
5	Nici o variantă de răspuns	1	2
6	Nu ştiu	1	2

B55. Mai jos sunt expuse câteva motivări ale omului pentru muncă. Chiar dacă nu aveți un loc de muncă permanent, spuneți vă rog: care dintre aceste motivări Vă caracterizează?

	Sunt de acord	Nu sunt de acord	
1	1	2	Lucrez conform principiului, cu cât mai mult îmi plătesc, cu atât mai mult lucrez
2	1	2	Dacă am să pot, am să lucrez mai bine, indiferent de salariu
3	1	2	Munca este un mijloc de supraviețuire; dacă va apărea posibilitatea de a nu lucra, voi profita de ea
4	1	2	Primesc satisfacție de la muncă, dar nu voi permite ca ea să fie piedică pentru alte ocupații
5	1	2	Munca mea este cel mai important lucru în viață
6	1	2	Nu știu

Compartiment C:

C1. Sex:

Masculin	1
Feminin	2

C2. Anul nașterii

C3. Naționalitatea:

Moldovean(că).....	1
Român(că)	2
Ucrainean(că).....	3
Rus(că).....	4
Găgăuz(că).....	5
Bulgar(ă).....	6
Altă	7

C4. Studiile:

Fără studii	1
Studii primare	2
Medii incomplete	3
Medii generale	4
Medii speciale	5
Liceale	6
Colegiu	7
Studii superioare, inclusiv superioare incomplete	8

C5. Care este stagiul Dvs. de muncă?

..... ani (indicați)

C6. Care este starea civilă a Dvs.?

Căsătorit(ă).....	1
Necăsătorit(ă)	2
Divorțat(ă)	3
Văduv/văduvă	4

C7. De câți ani sunteți căsătorit(ă)?

Mai puțin de un an	1
Un an	2
Doi - trei ani	3
Patru ani	4
Cinci și mai mulți ani	5

C8. Câți copii aveți?

Nici unul	1
Un copil	2
Doi	3
Trei	4
Patru și mai mulți	5

C9. Cine, în afară de Dvs., face parte din familie?

(Operator! Indicați tot ce corespunde, independent de gradul de rubedenie, dacă persoanele conlucrează împreună, adică dacă includ resursele bănești în bugetul comun.)

		Da	Nu
1	Soția (soțul)	1	2
2	Copii (indicați câți)	1	2
3	Părinți	1	2
4	Bunică, bunel	1	2
5	Nepoți	1	2
6	Alții	1	2

C10. Domiciliul:

Municipiul (Chișinău, Bălți)	1
Oraș	2
Sat, mărimea (numărul de locuitori) < 500	3
500 – 1500	4
1500 – 3000	5
3000 – 5000	6
> 5000	7

C11. Regiunea:

Nord	1
Centru	2
Sud	3

Garanția operatorului:

Eu, confirm, că interviul a fost efectuat de către mine personal în conformitate cu Instrucțiunea ce are la bază metoda interviuării individuale a respondentului selectat după Instrucțiune.

Semnătura operatorului _____